

ज्ञानगंगा

मुખपत्र

गुजरात सरकार द्वारा स्थापित

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मुक्त विश्वविद्यालय

वर्ष : ५

अंक: १८-२० (कक्षा आंतरिक वितरण)

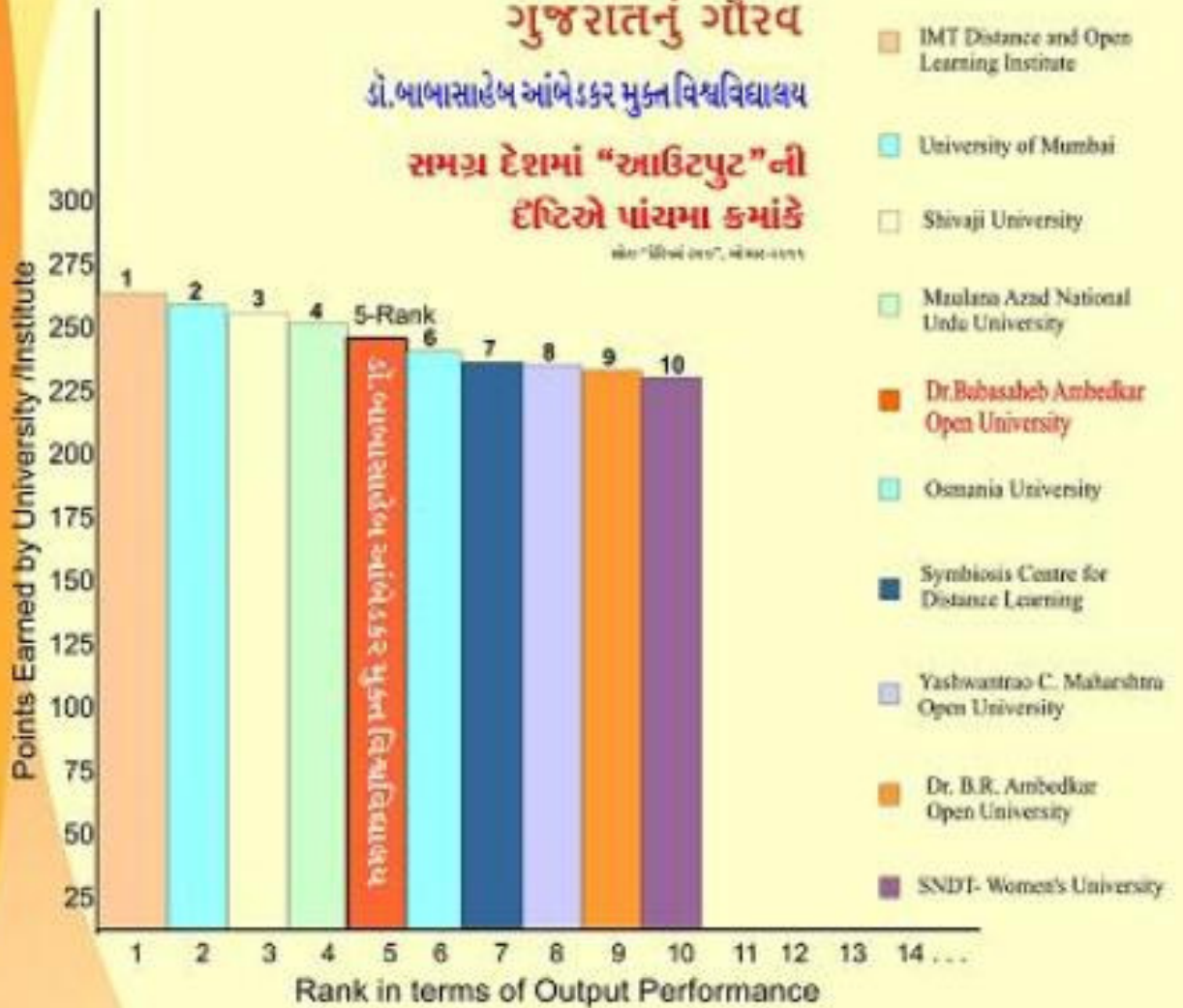
सप्टेम्बर, २०११

गुजरातनुं गौरव

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मुक्त विश्वविद्यालय

समग्र देशमां "आउटपुट" नी
दृष्टिओ पांयमा क्रमांके

स्रोत: "विश्व" २०११, मई-२०११

THANK YOU, TEAM BAOU !

Your positive contributions have led our University to achieve FIFTH* rank in terms of output performance at the national level !!

* Source: <http://career360.com/news/6524-Bed-Distance-Education-institute-2011>

ભી.એ.સી. સર્વિસ પ્લોટ, પાલખોલ પોલોસ્ટી-બી, પોંપરા

મજાલ વાજી

જાનકિ સર્કલ, મુલ

જાનકિ સર્કલ, મુલ

બી.એ.સી. સર્વિસ ઈ-વાર્ડ પોલોસ્ટી-બી સેરિસ

બી.એ.સી. સર્વિસ ઈ-વાર્ડ પોલોસ્ટી-બી સેરિસ

મજાલ વાજી

મજાલ વાજી

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિષય	પૃષ્ઠ નં.
1	કુલપતિશ્રીની કલમ	04
2	ગૌરવ આપણાં સૌનું (સખત રેઠામાં "આઈટપુર"ની ઉલિએ પાંચમ ક્રમાંકે)	05
3	પ્રતિબ્ધવો	06
4	સમકાલ યજ્ઞ	08
5	ઉત્તર ગુજરાતના અભ્યાસ કેન્દ્રોના સંયોજકોનો અભિમુખતા સર્વક્રમ	09
6	B.Ed. પ્રોગ્રામ ઉન્નયર્જનો સેમિનાર	10
7	જ્ઞાનસક્રિત પ્રદર્શન	11
8	Ph.D. વિભાગ	12
9	SC-ST-CELL વિભાગ	12
10	મી.એડ. વિભાગ	12
11	સ્પે.મી.એડ. વિભાગ	12
12	શ્લેષ્મકુટર વિભાગ	12
13	પ્રવેશ વિભાગ	12
14	સેરોટિવલ/રેડિયો પ્રોગ્રામ	13
15	સ્વાખ્યાપ વિભાગ	13
16	પરીણા વિભાગ	14
17	પુનિવર્સિટીની પસંચાણ	14
18	સંવાહવ વિભાગ	14
19	પ્રાસંગિક	14
20	પ્રતિનિધિવ	15
21	કેન્દ્ર વિષયક જાગિતી	15
22	The Bhagavad-Gita for the Present Generation	17
23	પ્રોગ્રામ એડવર્ટાઈઝર કમિટી(PAC) ખેડક	17
24	શિન્દી જ્ઞાપ આંત રાષ્ટ્રીય જ્ઞાલવ	18
25	પુનિવર્સિટી દ્વારા બેષ દલ્લમાં આવેલ અભ્યાસકેન્દ્રો/પ્રોગ્રામકેન્દ્રોની વાટી	21
26	નવી જાન્યના પ્રાન્ત ક્ષેત્ર અભ્યાસકેન્દ્રો/પ્રોગ્રામકેન્દ્રોની વાટી	21
27	સંપર્ક નંબર	22

My dear students and esteemed colleagues

Namaskar and *Deepawali* greetings.

As this *Deepawali* festivities bring the joy of brilliance and happiness in your lives and that of your family, the family and the fraternity of our University has a great reason to feel cheerful, encouraged and proud.

As the title page of this issue of our Newsletter conveys, *Dr. Babasabeb Ambedkar Open University (BAOU), Ahmedabad, Gujarat has been ranked FIFTH in terms of performance and output in a nation-wide survey of Universities and Institutions offering courses in distance and open learning mode.*

It is in deed a great moment of joy and pride for all of us the students, the teachers the administrative staff, the members of the decision making statutory bodies and all the stake-holders of the University.

In fact, the news comes in with added sense of achievement if one considers the positioning of the University in terms of resources. BAOU is a University that has sub-minimal resources at her disposal for the past over sixteen years. Yet, in a similar survey last year, published in "The Hindustan Times" New Delhi, on August the 11th, 2010, BAOU was ranked SIXTH in terms of performance and output. After a year, today we have scaled up by one notch and have achieved the FIFTH rank amongst about two hundred plus institutions that includes the Universities of great repute offering courses in distance and open mode. This, you would agree, is no small achievement.

The dedication of the entire BAOU team, including even the daily-wage employees, the positive and highly encouraging support of the statutory bodies including the Board of Management in particular, are the real heroes behind this brilliant achievement. i thank them all. And we all commit ourselves for striving to achieving still higher goals that would facilitate hundreds of thousands students to enhance their capabilities and thereby bring about a change for better in their and their families' lives.

With the best wishes,

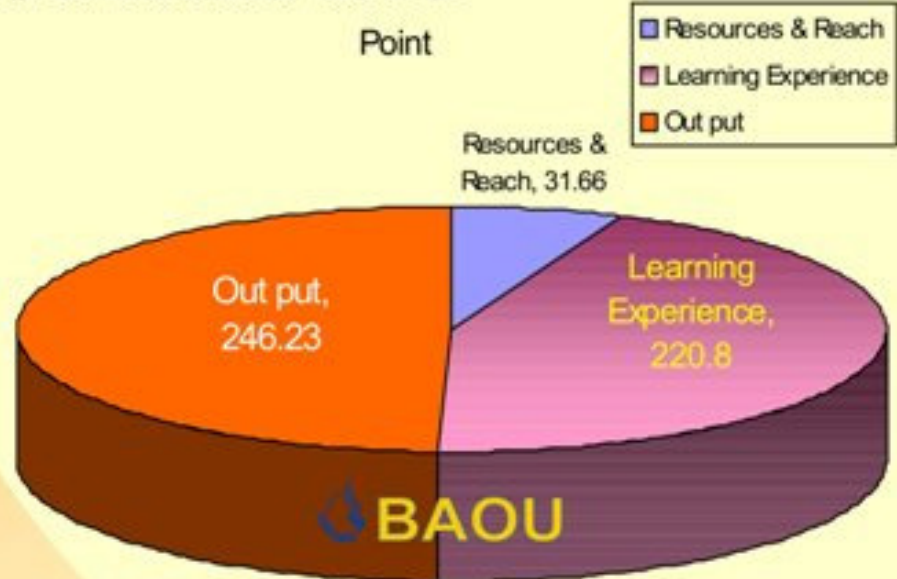
~manoj soni

ગૌરવ આપણાં સૌનું (સમગ્ર દેશમાં “આઉટપુટ”ની દૃષ્ટિએ પાંચમા ક્રમાંકે)

કેરિયર 360 એ યાહુ ! ઈન્ડિયા સાથે રહીને દૂરવર્તી શિક્ષણ સંસ્થાઓની માહિતી મેળવવા માટે online સર્વે કર્યો. ગયા વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ ત્રણ ક્ષેત્રોમાં સર્વે કરેલ. સર્વે કરવા માટે કેરિયર 360 એ Distance Education Council (DEC) પાસેથી દૂરવર્તી શિક્ષણ આપતી સંસ્થાઓની માહિતી મેળવેલ. પ્રાપ્ત જવાબો અને DEC તરફથી મળેલ માહિતીને આધારે 32 સંસ્થાઓને રેક્રીંગ માટે પસંદગી કરવામાં આવેલ. મળેલ માહિતીની ચકાસણી કરવા માટે અભ્યાસકેન્દ્રની મુલાકાત લેવામાં આવેલ. Input માં દૂરવર્તી શિક્ષણ આપવું, પ્રાથમિક સુવિધા જેવા માનકોનો આધાર લઈ સર્વે કરવામાં આવેલ. જેમાં નીચેની વિગતે ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીને ક્રમાંક મળેલ છે.

ક્રમ	વિગત	રેન્ક	પોઈન્ટ
1.	Resources & Reach	22	31.66
2.	Learning Experience	11	220.80
3.	Out put	05	246.23

ગત વર્ષે 11 Aug-2010 ના હિન્દુસ્તાન ટાઈમ્સમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ Distance Learning ના સર્વે અનુસાર Dr. Babasaheb Ambedkar Open University ને Result & efficiency માં છઠ્ઠો ક્રમ મળેલ. Aug-2011 ના કેરિયર 360 સર્વે જોતાં “Out put” માં પાંચમો રેન્ક મળેલ છે. આમ આ યુનિવર્સિટી ઓછા સંસાધનો સાથે પણ પ્રગતિના શીખરો સર કરી રહી છે. વિદ્યાર્થીનો સંતોષ એજ એક માત્ર ધ્યેય સાથે આગળ વધી રહેલ ગુજરાતની એક માત્ર ઓપન યુનિવર્સિટીને મળેલ સિદ્ધિ ગુજરાત અને યુનિવર્સિટી માટે ગૌરવની વાત છે. મળેલ સિદ્ધિ એ યુનિવર્સિટીનો સહિયારો પ્રયાસ છે. સર્વ આનંદની લાગણી વ્યક્ત કરે છે.

પ્રતિભાવો

નવી દિલ્હી સ્થિત પ્રતિષ્ઠિત “આઉટલુક ગ્રુપ” દ્વારા પ્રસિદ્ધ “કેરિયર્સ 360” નામક સુવિખ્યાત પ્રકાશને તેમના ઓગસ્ટ-2011ના અંકમાં દેશભરની દૂરવર્તી સર્વ શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ સંસ્થાઓ વિશે એક રાષ્ટ્રીય સર્વેના પરિણામો મુજબ ગુજરાત સ્થિત ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલય સમગ્ર દેશભરમાં **Performance & Output** ની દૃષ્ટિએ પાંચમો ક્રમાંક પ્રાપ્ત કરેલ છે તે બદલ માન્ય કુલપતિશ્રીને રાજ્યભરની યુનિવર્સિટીના કુલપતિશ્રીઓ તથા આ યુનિવર્સિટીના કેન્દ્રો અને કર્મચારીઓ દ્વારા મળેલ અભિનંદન પાઠવતા પ્રતિભાવોના કેટલાક અંશો અહીં રજૂ કરેલ છે.

- ★ “ગુજરાત રાજ્ય સરકારશ્રી તેમજ યુનિવર્સિટી ગ્રાન્ટ્સ કમિશનની ઉચ્ચ શિક્ષણ ક્ષેત્રે ગુણવત્તા સુધારણા અંતર્ગત તેમજ નવા ઉપક્રમો પ્રત્યે સકારાત્મક અભિગમ દાખવી ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી દ્વારા જે પહેલ કરવામાં આવેલ છે તે બદલ પણ આપશ્રીને અભિનંદન પાઠવું છું.”

ડૉ.પંકજ એલ.જાની(કુલપતિ)
શ્રી સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટી, વેરાવળ

- ★ “તમારા ખંતીલા સ્વભાવ અને નવીન વિચારને અમલમાં મૂકવાની શક્તિના પરિણામ દેખાયા છે. તમને અંગત તથા ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલયને મારા તથા ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ તરફથી અભિનંદન અને ખૂબ શુભેચ્છાઓ. આ પ્રયાસો દ્વારા હજારો તરૂણો અને યુવાઓને ઉચ્ચ શિક્ષણ સુલભ થયું છે.”

સુદર્શન આયંગર(કુલપતિ)
ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ

- ★ “એક ગુજરાતી તરીકે તથા ગુજરાતની એક યુનિવર્સિટીના કુલપતિ તરીકે ગુજરાતની જ એક ઓપન યુનિવર્સિટી દેશમાં પાંચમાં ક્રમાંક સ્થાપિત થાય તે ગર્વ લેવાની બાબત છે. આ યુનિવર્સિટી સાથે હું પણ સંકળાયેલ રહી છું. તેથી તેનો વિશેષ આનંદ હોય તે સ્વાભાવિક છે. પુનઃ આપને તથા યુનિવર્સિટીના સમગ્ર સ્ટાફને આ સિદ્ધિ બદલ અભિનંદન પાઠવું છું અને હજુ ઉત્તરોત્તર વધુ પ્રગતિ કરી ટોચનું સ્થાન મેળવો તેવી શુભેચ્છાઓ પાઠવું છું.”

ડૉ. હેમીલા રાવ (કુલપતિ)
હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

- ★ “આપની ઉમદા રાહબરી હેઠળ આ સંસ્થાએ કરેલો વિકાસ અને તેને પરિણામરૂપ આ સંસ્થા દેશની પ્રથમહરોળની સર્વશ્રેષ્ઠ સંસ્થાઓમાં સ્થાન પામી છે તે આપણા ગુજરાત રાજ્ય માટે ગૌરવની બાબત છે. ઓછા સંસાધનો ઉપલબ્ધ હોવા છતાં સંસ્થાએ ખૂબ અસરકારક અને ગતિશીલ વિકાસ સાધ્યો છે જેનો શ્રેય આપ સૌને ફાળે જાય છે. આ સંસ્થા ઉત્તરોત્તર પ્રગતિના સોપાન સર કરે અને સમાજના પ્રત્યેક વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચ શિક્ષણનો લાભ મળે તેવી અભ્યર્થના સાથે”

એન.વી. વસાણી (કુલપતિ)
નિરમા યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ

- ★ “આપના નેતૃત્વ હેઠળ ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલયે સાધેલ ગુણાત્મક પ્રગતિ અને સમગ્ર દેશમાં યુનિવર્સિટીને પાંચમાં ક્રમાંકે પહોંચાડવા બદલ હાર્દિક અભિનંદન પાઠવું છું. હજુ પણ આપનું વિશ્વવિદ્યાલય વધુ ઉન્નત સ્થાને પહોંચે તે માટે હાર્દિક શુભેચ્છા અને પરમકૃપાળુ ઈશ્વર આપને તે માટે જરૂરી શક્તિ અને જરૂરી ઉચ્ચ વિચારો પ્રદાન કરે તેવી પ્રાર્થના.”

ડૉ. એન.સી.પટેલ(કુલપતિ)
જૂનાગઢ કૃષિ યુનિવર્સિટી, જૂનાગઢ

- ★ "I am delighted to learn of the excellent performance and output ranking of Dr. Babasaheb Ambedkar Open University, being placed at 5th rank."

Dr. R.N.Vakil(Director)
CEPT University, Ahmedabad

- ★ "Greeting from Navrachana University !! Heartiest congratulations to Dr.Babasaheb Ambedkar Open University for its consistent achievement and performance. The fact that within the last few years the University has created a niche for itself in realm of open education in the country is solely due to your leadership and vision."

Prof.Veena R Mistry
Navrachana University, Vadodara

- ★ "આપશ્રીના નેતૃત્વ હેઠળ કાર્ય કરી આ સિદ્ધિમાં સહભાગીદાર થવા બદલ આપે આપેલ લાગણી માટે ગર્વ સહ આભારની લાગણી અનુભવું છું. સંસાધનો (Resources) ની દૃષ્ટિએ પણ પ્રગતિ થશે તે અંગે પૂર્ણ સમર્થન સાથે આપના માર્ગદર્શન અનુસાર કાર્ય કરવાની કટિબદ્ધતાની ખાતરી આપું છું."

ડી.એમ.બકરાણીયા(પ્રાદેશિક નિયામક(ઉ.ચા)
પ્રાદેશિક કેન્દ્ર, ભુજ-કચ્છ

- ★ "અમે પણ આપના પરિવારના એક સભ્ય છીએ તેનો આનંદ અને ગૌરવ છે. ભવિષ્યમાં પણ આપના નેતૃત્વ હેઠળ ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલય આવો જ વિકાસ જાળવી રાખે તેવી શુભ કામના. છેલ્લા બે વર્ષ દરમિયાન યુનિવર્સિટીના કાર્યમાં સ્પષ્ટ જોઈ શકાય અને અનુભવી શકાય તેવા સુધારા થયેલા છે. ખાસ કરીને પ્રવેશ વિભાગ અને પરીક્ષા વિભાગનું કાર્ય પ્રસંશનીય રહેલ છે."

ડૉ.એલ.એમ.કંઝારીયા (ઉ.આચાર્ય)
કે.આર. દંગી(સંબોજ)
યુ.એન.મહેતા આર્ટ્સ કોલેજ, મોરબી-કેન્દ્ર-૧૪૦૩

- ★ "આપના આગવા દૃષ્ટિકોણ અને પ્રગતિશીલ અભિગમનાં જ દર્શન પ્રતીત થાય છે. અમે પણ આપના સ્નેહ, સૌજન્ય અને સહકારથી સમાજના પ્રત્યેક વર્ગને ઉચ્ચ શિક્ષણનો લાભ મળે, તેવું આયોજન કરીએ છીએ અને તેના કારણે જ અભ્યાસકેન્દ્રમાં વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યામાં પણ વધારો થઈ રહ્યો છે."

ડૉ.ગજાનન પટેલ (સંબોજ)
ડૉ.બા.આં.ઓ.યુનિ. ચીબલી-કેન્દ્ર-૨૨૦૧

- ★ "સમગ્ર દેશમાં ૨૦૦ જેટલી કાર્યરત દૂરવર્તી શિક્ષણ સંસ્થાઓ, વિશ્વ વિદ્યાલયોમાં આટલી સિધ્ધિ ઓછા સંસાધનો છતા મેળવવી એ નાની સુની વાત નથી, પુરા દેશમાં આવી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવા બદલ અભિનંદન. આપશ્રીના સબળ નેતૃત્વ હેઠળ અને યુનિવર્સિટીના તમામ પદાધિકારીશ્રીઓ અને કર્મચારીઓની તપસ્યાનું ફળ આપણને સહુને મળ્યું છે."

પ્રોફે.એડ.એસ.સીયદ(સંબોજ)
ડૉ.બા.આં.ઓ.યુનિ. ભરૂચ-કેન્દ્ર-૧૧૦૧

- ★ "અમે સર્વે સહર્ષ અને ગર્વ અનુભવીએ છીએ કે, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલય આપના સાનિધ્ય અને શ્રેષ્ઠ માર્ગદર્શન હેઠળ પ્રગતિના પંથે ચાલીને ટૂંક સમયમાં જ દેશભરની સર્વશ્રેષ્ઠ દૂરવર્તી શિક્ષણ સંસ્થાઓમાં **Performance & Output** ની દૃષ્ટિએએ પાંચમો ક્રમાંક પ્રાપ્ત કરેલ છે. અમારુ સૌભાગ્ય છે કે અમોને આપની દીર્ઘદૃષ્ટિ, કાર્યદક્ષતા અને માર્ગદર્શન હેઠળ કાર્ય કરવાનો અવસર મળેલ છે. અમને આશા છે કે ભવિષ્યમાં પણ આપની કાર્યકુશળતા અને સુચારુ માર્ગદર્શન હેઠળ ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલય તથા તેના કર્મચારીઓ ગુણાત્મક પ્રગતિ સાધી યુનિવર્સિટીનું ગૌરવ વધારશે, જે ગુજરાત માટે ગૌરવરૂપ સિદ્ધ થશે. જેના માટે અમે સર્વે આપના આભારી છીએ."

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલય -પરિવાર

શ્રમદાન યજ્ઞ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીને છારોડી ખાતે મળેલ જગ્યા પર યુનિવર્સિટીના ભવન નિર્માણ માટે સરકારશ્રી તરફથી વહીવટી મંજૂરી અને બાંધકામની કામગીરી માટે R&B વિભાગ તરફથી મળેલ મંજૂરી અન્વયે ભવન નિર્માણની કામગીરી ચાલુ છે. યુનિવર્સિટીના ભવન નિર્માણમાં પોતીકો ભાવ લાવવા માટે યુનિવર્સિટીના મા. કુલપિતશ્રી ડૉ. મનોજ સોની, કુલસચિવશ્રી પીયુષ શાહ, નિયામક (ઈ.ચા.) ડૉ. ધવલ પંડ્યા અને યુનિવર્સિટીના પદાધિકારીશ્રી, વ્યાખ્યાતાશ્રી અને કર્મચારીઓ દ્વારા સ્વેચ્છાએ શ્રમદાન યજ્ઞનું આયોજન તા. ૧૪/૪/૧૧ ના રોજ કરવામાં આવેલ. આ શ્રમયજ્ઞમાં યુનિવર્સિટીના BOM ના સભ્ય શ્રી પરાગભાઈ નાયક અને શ્રી સુનિલભાઈ ત્રિવેદી હાજર રહી ઉત્સાહ ભેર ભાગ લીધો હતો.

આ શ્રમયજ્ઞ ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરના જન્મ જયંતિના અવસરે કરવામાં આવેલ. કાર્યક્રમની શરૂઆતમાં મા. કુલપિતશ્રી દ્વારા સ્લોકગાન કરવામાં આવેલ. ત્યારબાદ દીપ પ્રાગટ્ય

શ્રમદાન યજ્ઞમાં વક્તવ્ય આપતાં મા.કુલપતિશ્રી

યુનિવર્સિટીના કુલપતિશ્રી, ગ્રંથપાલ, સિવિલ સુપરવાઈઝર દિપેશભાઈ જાની દ્વારા કરવામાં આવેલ. આયોજન અનુસાર તમામ હાજર રહેલ કર્મચારીઓની એક હરોળ બનાવીને તૈયાર થઈ રહેલ ભવનના એક ખંડમાં માટી પુરણની કામગીરી કરવામાં આવેલ તથા કેટલાક કર્મચારી દ્વારા રૂમમાં લેવલીંગની કામગીરી કરવામાં આવેલ. આ કામગીરીમાં મા. કુલપિતશ્રી, BOMના સભ્યશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટીના કર્મચારીઓએ ઉત્સાહભેર ભાગ લઈ આયોજનને સફળ બનાવેલ. આ શુભ દિવસે

શ્રમદાન યજ્ઞ

ઓનલાઈન પ્રવેશ પાયલોટ પ્રોજેક્ટની ધોષણા

યુનિવર્સિટીના BOMના સભ્યશ્રી પરાગભાઈ નાયક અને શ્રી સુનિલભાઈ ત્રિવેદીની ઉપસ્થિતિમાં યુનિવર્સિટીના ઓમ-કાર-પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત on line Admission Pilot Project પર વિધિવત પ્રવેશની શરૂઆત કરવાની ધોષણા કરવામાં આવી. જેનું ઉદ્ઘાટન L & T Infotech અને અભિનવના પ્રતિનિધિ તેમજ યુનિવર્સિટીના નિયામક (ઈ.ચા.) શ્રી ધવલભાઈ પંડ્યા કોમ્પ્યુટર ઓપરેટર ધવલભાઈ બેંકર દ્વારા કરવામાં આવેલ.

આ શ્રમદાન યજ્ઞમાં આવેલ સૌ કર્મચારીઓને ઉત્સાહથી કાર્ય પૂર્ણ કરેલ આ શ્રમદાનયજ્ઞથી કર્મચારીઓ/અધિકારીઓએ યુનિવર્સિટીના નવા તૈયાર થઈ રહેલ ભવન પ્રત્યે આત્મીયતા બંધાય તે માટે સુંદર પ્રયાસ થયો.

આ પ્રસંગે શ્રમદાન યજ્ઞ યુનિવર્સિટી દ્વારા ભવનના નિર્માણ દરમિયાન વારંવાર યોજાશું તેવી મા.કુલપતિશ્રી અને

શ્રમદાન યજ્ઞ

યુનિવર્સિટીના કર્મચારીઓએ ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી. આ શ્રમયજ્ઞનું સુંદર આયોજન શ્રી દિપેશભાઈ જાની અને શ્રી મુકેશભાઈ દંતાણીએ કર્યું હતું.

ડૉ. ચેતના શાહ
શ્રી ભરત ઠાકોર

જ્ઞાન ગમે તેટલું હશે, પણ વિનય નહિ હોય તો
એ જ્ઞાન સુજ્ઞાન નહીં કહેવાય. વિદ્યાપંખીની
વિનય અને વિવેક બે પાંખ છે.

ઉત્તર ગુજરાતના અભ્યાસકેન્દ્રોના સંયોજકોનો અભિમુખતા કાર્યક્રમ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી અમદાવાદ દ્વારા આયોજિત ઉત્તર ગુજરાતના અભ્યાસકેન્દ્રોના સંયોજકોનો એક દિવસીય પરિસંવાદ શ્રી સાર્વજનિક કેળવણી મંડળ, મહેસાણા ખાતે તા.૧૦/૫/૨૦૧૧ ના રોજ યોજાઈ ગયો.

આ પરિસંવાદમાં મુખ્ય મહેમાન પદે ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીના મા. કુલપતિ શ્રી ડૉ. મનોજભાઈ સોની તથા કુલસચિવ (ઈ.ચા.) મા. શ્રી પીયુષભાઈ શાહ, નિયામક (એકેડેમીક) શ્રી ડૉ. ધવલભાઈ પંડ્યા, મદદનીશ કુલસચિવ(પરીક્ષા) શ્રી ભાવિનભાઈ ત્રિવેદી, ઉત્તર ગુજરાતના રીજીયોનલ ડાયરેક્ટર શ્રી એલ. એમ. રેવડીવાલા, શ્રી સાર્વજનિક કેળવણી મંડળના માનદ્મંત્રી શ્રી દિલીપભાઈ ચૌધરી તથા શ્રી સાર્વજનિક કેળવણી મંડળ, મહેસાણા સંચાલિત અભ્યાસકેન્દ્ર -૧૩૧૦ મહેસાણાના સંયોજક શ્રી ડૉ. આઈ. એસ. આનંદ તથા ઉત્તર ગુજરાતના અભ્યાસકેન્દ્રોના સંયોજકશ્રીઓ હાજર રહ્યા હતા. પરિસંવાદના પ્રારંભમાં પ્રાર્થના અને ત્યારબાદ પરિસંવાદમાં ઉપસ્થિત કેન્દ્ર સંયોજકશ્રીઓનો યુનિવર્સિટીના પદાધિકારીઓ વચ્ચે ચર્ચા-વિમર્શની બેઠક યોજાઈ હતી.

ઉત્તર ગુજરાતના સંયોજકશ્રીઓનો અભિમુખતા કાર્યક્રમમાં પ્રાર્થના

પરિસંવાદની શરૂઆત શ્રી સાર્વજનિક વિદ્યાસંકુલની બહેનોએ પ્રાર્થના દ્વારા કરી હતી. ત્યારબાદ યજમાન સંસ્થાના માનદ્મંત્રી શ્રી દિલીપભાઈ ચૌધરી દ્વારા મહેમાનોનું શાબ્દિક સ્વાગત તથા પરિચય કરાવ્યો હતો. શ્રી દિલીપભાઈ ચૌધરીએ તેમના વક્તવ્યમાં અભ્યાસકેન્દ્ર (૧૩૧૦) મહેસાણાનો પરિચય કરાવી અભ્યાસકેન્દ્રને છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં કરેલી પ્રગતિનો અહેવાલ આપ્યો હતો. ત્યારબાદ મા. કુલપતિશ્રીનું વિશિષ્ટ સન્માન કરવામાં આવ્યું હતું.

શ્રી એલ. એમ. રેવડીવાલાએ પોતાના ઉદ્બોધનમાં ઉત્તર ગુજરાતના અભ્યાસકેન્દ્રોનો પરિચય આપ્યો હતો. ઉત્તર ગુજરાતના ચાર જિલ્લા (બનાસકાંઠા-સાબરકાંઠા-મહેસાણા-પાટણ) ના પ્રતિનિધિ સંયોજકશ્રીઓએ પ્રવેશ અને પરીક્ષાને લગતા પ્રશ્નોની રજૂઆત કરી તેના ઉકેલ માટે રજૂઆત કરી હતી.

યુનિવર્સિટીના નવા નિમાયેલા કુલસચિવ (ઈ.ચા.) શ્રી પીયુષભાઈ શાહએ પોતાના ઉદ્બોધનમાં ગુરુકુળ પરંપરાના દૃષ્ટાંત દ્વારા અભ્યાસની સમજૂતી આપી હતી.

પરિસંવાદની બીજી બેઠકમાં મા.કુલપતિશ્રી ડૉ. મનોજભાઈ સોનીએ પોતાના વક્તવ્યની શરૂઆતમાં શ્રી સાર્વજનિક વિદ્યાસંકુલ આગામી સમયમાં ડીમ્ડ યુનિવર્સિટી બને તેવી શુભેચ્છા આપી હતી. સમગ્ર દેશમાં ચાલતી ઓપન યુનિવર્સિટીમાં આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી કયા સ્થાને છે તેનો પરિચય આપ્યા બાદ તેમણે સંયોજકશ્રીઓ તરફથી રજૂ થયેલ પ્રશ્નોનું નિરાકરણ આગામી છ માસમાં થઈ જશે તેવો વિશ્વાસ આપ્યો હતો.

યુનિવર્સિટી દ્વારા આયોજિત પરિસંવાદના અંતિમ તબક્કામાં સંયોજકશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટીના પદાધિકારીઓ વચ્ચે પ્રવેશ અને પરીક્ષાને લગતા પ્રશ્નોની ચર્ચા-વિચારણા થઈ હતી. જેમાં શ્રી ડૉ. ધવલભાઈ પંડ્યા, શ્રી ભાવિનભાઈ ત્રિવેદી, શ્રી ઉમેદભાઈ ધાધલ તેમજ શ્રી

અભિમુખતા કાર્યક્રમનો શ્રોતાગણ

આર. એમ. રાવલ સાહેબે પ્રશ્નોના નિરાકરણ માટે યોગ્ય માર્ગદર્શન આપ્યું હતું. આ સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલનશ્રી શ્રી અમિતભાઈ શાહે કર્યું હતું તેમજ ડૉ. આઈ.એસ. આનંદે આભારવિધિ કરી હતી. સમગ્ર કાર્યક્રમને સફળ બનાવવામાં કેન્દ્ર-૧૩૧૦ અભ્યાસકેન્દ્રના તમામ સ્ટાફ મિત્રોએ ભારે જહેમત ઉઠાવી હતી.

શ્રી ઉમેદભાઈ ધાધલ અભ્યાસકેન્દ્ર સંચાલન

B.Ed. પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જનો સેમિનાર

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી બી. એડ. અભ્યાસક્રમ વિભાગના પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જશ્રીઓ માટેનો રાજ્યકક્ષાનો સેમિનાર સંપન્ન થયો.

બી.એડ. પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જશ્રીઓનો સેમિનાર

તા. ૨૭-૦૫-૨૦૧૧ શુક્રવારના રોજ બી. ડી. શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશન મોડાસામાં ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી બી.એડ.અભ્યાસક્રમના પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જશ્રીઓ માટેનો રાજ્યકક્ષાનો સેમિનાર યોજાયો. આ કાર્યક્રમનું આયોજન બી. એમ. શાહ ફાર્મસી કોલેજના સભાખંડમાં કરવામાં આવ્યું હતું. કાર્યક્રમની શરૂઆત પહેલા મોડાસા બી.એડ.અભ્યાસકેન્દ્રના પ્રથમ વર્ષ પ્રશિક્ષણાર્થીઓને આદરણીય કુલપતિશ્રી ડૉ. મનોજભાઈ સોની સાહેબે સંબોધન કર્યું હતું. આ ઉપરાંત ડૉ. મનોજભાઈ સોની સાહેબે સુખની બદલાતી જતી વ્યાખ્યા, શાંતિ તરફની મનુષ્યની ગતિ અને ભારતીય સંસ્કૃતિની તાત્વિક રજૂઆત કરી હતી.

કાર્યક્રમની શરૂઆત પ્રથમ વર્ષ બી. એડ. ના પ્રશિક્ષણાર્થી સીમાબેન, અંજનાબેન, પ્રજ્ઞાબેન અને શ્વેતાબેને સુંદર પ્રાર્થના ગાનથી કરી હતી. બી.ડી.શાહ કોલેજ ઓફ એજ્યુકેશનના આચાર્યશ્રી ડૉ. એલ. એન. પટેલે સ્વાગત પ્રવચન કર્યું. તેમજ કાર્યક્રમમાં ઉપસ્થિત સૌને આવકારી ફૂલછટ્ટીથી સ્વાગત કર્યું હતું.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીના

કુલપતિશ્રી ડૉ. મનોજભાઈ સોની, કાર્યક્રમના અધ્યક્ષશ્રી મ. બા. ગાંધી ઉ. કે. મં. ના પ્રમુખશ્રી અરુણભાઈ શાહના હસ્તે દીપ પ્રાગટ્ય કરી કાર્યક્રમની શરૂઆત કરવામાં આવી. સમારંભના અધ્યક્ષશ્રી ડૉ. અરુણભાઈ શાહે પ્રવચન આપી શૈક્ષણિક વિકાસમાં સહકાર આપવાની ભાવના વ્યક્ત કરી.

બી.એડ. પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જશ્રીઓનો સેમિનાર

આદરણીય કુલપતિશ્રી ડૉ. મનોજભાઈ સોનીએ શિક્ષિત વ્યક્તિઓની સામાજિક જવાબદારી પ્રત્યેની સભાનતા વિષયક સમજ આપી હતી. પ્રાથમિક બી.એડ.ના ભાવિ આયોજન વિષે ચર્ચા કરી. આદરણીય કુલપતિશ્રી ડૉ. મનોજભાઈ સોની સાહેબની અપેક્ષા મુજબ કાર્યક્રમને ચર્ચાનું સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું. રાજ્યના વિવિધ બી.એડ. અભ્યાસકેન્દ્રોમાંથી આવેલ પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જશ્રીઓ એ બી.એડ.ના શૈક્ષણિક, વહીવટી, આર્થિક, ભૌતિક તેમજ પાઠ્યક્રમ વિષયક પ્રશ્નનો રજૂ કર્યા હતા. આદરણીય કુલપતિશ્રી ડૉ. મનોજભાઈ સોની સાહેબે દરેક પ્રશ્નના ઉકેલ માટે સમૂહ ચર્ચા કરી આ ચર્ચામાં દરેક અભ્યાસકેન્દ્રના પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જ સાથે યુનિવર્સિટીના વહીવટી અધિકારીઓ કુલસચિવ શ્રી પીયુષભાઈ શાહ, નિયામક શ્રી ધવલભાઈ પંડયા, બી.એડ. વિભાગના ઈન્ચાર્જ ડૉ. મીનાબેન રાજપુતે ભાગ લીધો હતો. આદરણીય કુલપતિ ડૉ. મનોજભાઈ સોની સાહેબે દરેક પ્રશ્નના ઉકેલ વિષયક ઘટતું કરવા ખાત્રી આપી અંતમાં રાષ્ટ્રગીતગાન કર્યા બાદ કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો હતો.

જ્ઞાન શક્તિ પ્રદર્શન

ગુજરાત રાજ્યના સ્વર્ણિમ જયંતિ સમાપન સમારોહ કાર્યક્રમ અંતર્ગત “ધીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી” સુરત ખાતે તા. ૨૧ થી ૨૩ મે ૨૦૧૧ દરમ્યાન “જ્ઞાન શક્તિ પ્રદર્શન” સાયન્સ સેન્ટર, સીટી લાઈટ, સુરત ખાતે યોજાઈ ગયું.

આ જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શનમાં ગુજરાત રાજ્યની તમામ યુનિવર્સિટીઓ, KCG અને અન્ય સંસ્થાઓએ ભાગ લીધેલ. આ

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શન

પ્રદર્શનમાં આ યુનિવર્સિટી દ્વારા ચાલતા અભ્યાસક્રમો અને જ્ઞાનનાં વિસ્તરણ અને વિતરણ અંગેના પ્રકલ્પોનું પ્રદર્શન યોજવામાં આવેલ. “જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શન” કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘાટન મા. મુખ્યમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી સાહેબના વરદ હસ્તે કરવામાં આવેલ.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી દ્વારા વિવિધ અભ્યાસક્રમોની અભ્યાસ સામગ્રી, સેટોડિયલ પ્રોગ્રામની CD, પરિચય આપતાં નવા પ્રકલ્પો તથા ઉદ્દેશોનું પ્રદર્શન યુનિવર્સિટીનો કરવામાં આવેલ. માહિતી ઉપરાંત એસાઈમેન્ટ અંગેની જગ્યાએથી પ્રાપ્ત થાય તે કે યો સ મશીનો આવેલ. જેનો લાભ

જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શનમાં મુલાકાત લેતા માન.મુખ્યમંત્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી અને પૂર્વ કુલપતિશ્રી એ.કે.સિંહ પ્રદર્શન જોવા આવતા મોટા ભાગના લોકોએ લીધેલ.

યુનિવર્સિટી દ્વારા ચાલતી મોબાઈલ સ્ટડી વાનને પણ ત્યાં પ્રદર્શન સ્થળે રાખવામાં આવેલ. જેમાં યુનિવર્સિટી દ્વારા ચાલતા કોર્ષ વિશેની માહિતી પ્રદર્શન જોવા આવતા લોકોને પણ પૂરી પાડવામાં આવેલ. ગુજરાત ભરમાંથી ફક્ત એક માત્ર ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી દ્વારા મોબાઈલ સ્ટડી વાન, CD અને ઉપલબ્ધ અભ્યાસ સામગ્રીનું પ્રદર્શન યોજવામાં આવેલ. જેની KCG દ્વારા ખૂબજ પ્રસંશા કરવામાં આવેલ. ચારેય બાજુ જ્ઞાનશક્તિના પ્રદર્શનના સાગરમાં લોકોએ ઉત્સાહભેર મુલાકાત લીધી હતી. ખરેખર તે “જ્ઞાનશક્તિનો” સાગર હતો.

આ પ્રદર્શનના આયોજનમાં ચેતના શાહ, ભરતભાઈ ઠાકોર, ધવલભાઈ બેંકર, દીપેશ જાની, અભિષેક પંડ્યા, ગોવિંદ ઠાકોર, સાવન પટેલ, રીતેશ બારોટ, ભગવાનભાઈ અને અશોકભાઈ એ ઉત્સાહ ભેર ભાગ લઈ કાર્યક્રમને સફળ બનાવેલ. યુનિવર્સિટી દ્વારા પ્રદર્શન તૈયાર કરવાનું કાર્ય ડૉ. ચેતના શાહ અને ભરતભાઈ ઠાકોર દ્વારા કરવામાં આવેલ.

Ph.D વિભાગ

પી. એચ. ડી. વિભાગ દ્વારા વર્ષ ૨૦૧૧ માં 13 વિદ્યાર્થીઓએ શોધ નિબંધ જમા કરાવ્યા છે. તેવા વિદ્યાર્થીઓના વાયવાની પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરી નોટીફિકેશન આપવામાં આવ્યા. વર્ષ ૨૦૧૦-૧૧ ના પી. એચ. ડી. ના વિદ્યાર્થીઓને નોટીફિકેશન આપવામાં આવ્યા. તેઓને સર્ટીફિકેટના ફોર્મ ભરાવી ટૂંક સમયમાં સર્ટીફિકેટ આપવાની કામગીરી કરવામાં આવશે.

SC-ST-CELL વિભાગ

ભાવનગર, જામનગર, અમદાવાદ, પાટણ, જુનાગઢ અને અમરેલીની આવેલ. શિષ્યવૃત્તિ મંજૂર થયેલ વિદ્યાર્થીઓને ૨૭. એડી થી મોકલવાની કામગીરી ચાલુ છે. ૨૦૧૧ ફેબ્રુ. સત્રનાં શિષ્યવૃત્તિના ફોર્મની દરખાસ્તો અમદાવાદ, જુનાગઢ, આણંદ, બનાસકાંઠા, અમરેલી, ભરૂચ, ગાંધીનગર, જામનગર, કચ્છ-ભુજ, ખેડા, મહેસાણા, પંચમહાલ, પાટણ, રાજકોટ, સુરેન્દ્રનગર, સુરત, વડોદરા અને વલસાડ મોકલવામાં આવેલ છે. ત્યાંથી શિષ્યવૃત્તિ મંજૂર થયેલ વિદ્યાર્થીઓને મોકલવામાં આવશે. ઓગસ્ટ સત્રનાં શિષ્યવૃત્તિ ફોર્મ સેન્ટર પરથી મોકલાવવાની કામગીરી ચાલુ છે. શિષ્યવૃત્તિ ફોર્મ સેન્ટર પરથી મેળવી તા. ૩૦/૦૮/૨૦૧૧ સુધી યુનિવર્સિટી ખાતે મળે તે રીતે મોકલવાના રહશે. જેની નોંધ વિદ્યાર્થીઓએ લેવી. સમય મર્યાદા પૂર્ણ થયે શિષ્યવૃત્તિ ફોર્મ કે જુના ભરેલા ફોર્મ યુનિવર્સિટી ખાતે સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.

બી.એડ.વિભાગ

૨૦૧૧ પ્રવેશ પ્રક્રિયાની કામગીરી ચાલુ છે. તા. ૨૭/૦૭/૨૦૧૧ રોજથી બી.એડ. પ્રવેશ ફોર્મ સેન્ટર પરથી અને યુનિવર્સિટી ખાતેથી વિતરણ કરવામાં આવશે. બી.એડ ૨૦૦૯ ના વિદ્યાર્થીઓએ મેળવેલ પ્રવેશના વિદ્યાર્થીઓને માર્કશીટ આપવાની કામગીરી પૂર્ણ થયેલ છે. જે વિદ્યાર્થીઓ NC હોય તેવા વિદ્યાર્થીઓએ પરીક્ષાનું ફોર્મ વેબસાઈટ www.baou.edu.in પરથી લઈ ભરી સેન્ટર પર તા. ૩૦/૦૭/૨૦૧૧ સુધી મોકલાવી દેવા જેથી પરીક્ષાની કામગીરીમાં વિલંબ ન થાય.

સ્પે.બી.એડ.વિભાગ

સ્પે.બી.એડ. અને PGPD-Dec.-૨૦૧૧ ની પ્રવેશ પ્રવેશ પ્રક્રિયા પ્રથમ યાદીમાં ૨૬૩ વિદ્યાર્થીઓએ પ્રવેશ મેળવેલ છે.

બાકી રહેલ વિદ્યાર્થીઓને દ્વિતિય યાદીમાં તા. ૦૨/૦૭/૨૦૧૧ સુધી પ્રવેશની પ્રક્રિયા ચાલુ રાખવામાં આવેલ છે. સ્પે.બી.એડ. માં કુલ ૨૯૩ અને PGPD માં કુલ ૨૧ પ્રવેશ મેળવેલ છે.

સ્પે.બી.એડ. ૨૦૦૮ માં પ્રવેશ મેળવેલ ૬૬ વિદ્યાર્થીઓની માર્કશીટ આપવામાં આવેલ. જે વિદ્યાર્થીઓ પ્રથમ વર્ષ અને દ્વિતિય વર્ષમાં NC થયેલ હોય તેઓએ વેબસાઈટ પરથી www.baou.edu.in પરથી સ્પે.બી.એડ. પરીક્ષા ફોર્મ તા. ૧૫/૦૮/૨૦૧૧ સુધી પોતાના અભ્યાસ કેન્દ્ર પર જમા કરાવવાના હતા.

કોમ્પ્યુટર વિભાગ

યુનિવર્સિટી ખાતે કાર્યરત કોમ્પ્યુટર વિભાગ દ્વારા "Online Computer Course Practice Test" ની સવલત યુનિવર્સિટી વેબસાઈટ www.baou.edu.in પર મુકવામાં આવેલ છે. જેમાં વિદ્યાર્થીએ પોતાના એનરોલમેન્ટ નંબર, નામ તથા મોબાઈલ નંબરથી રજિસ્ટ્રેશન કર્યા બાદ CCC-BAOU ની Onlion Practice Test આપી શકે છે. આ સુવિધા દ્વારા CCC-BAOU ના વિદ્યાર્થીઓને પરીક્ષા પૂર્વેની પોતાના જ્ઞાનની ચકાસણી કરી આત્મવિશ્વાસમાં વધારો કરવામાં ઉપયોગી નીવડી શકે તેમ છે. આ ઉપરાંત યુનિવર્સિટી દ્વારા સંચાલિત અભ્યાસકેન્દ્ર/પ્રોગ્રામકેન્દ્રને યુનિક Id (યુઝર નેમ પાસવર્ડ) દ્વારા કેન્દ્રો પોતાનો Center Login નો ઉપયોગ કરી પોતાના કેન્દ્રની પ્રવેશ, પરીક્ષા તથા નવા સમાચારની માહિતી મેળવી શકે છે, ઉપરોક્ત સવલતો શ્રી ધવલભાઈ બેંકર (કોમ્પ્યુટર ઓપરેટર કમ પ્રોગ્રામર) દ્વારા તૈયાર કરેલ છે.

પ્રવેશ વિભાગ

પ્રવેશ ફેબ્રુઆરી-2011 અંતર્ગત પ્રવેશ પ્રક્રિયા હાથ ધરવામાં આવેલ. જે અનુસંધાને કુલ 18033 વિદ્યાર્થીઓએ પ્રવેશ મેળવેલ.

પ્રવેશ મેળવેલ વિદ્યાર્થીઓને અભિનંદન આપતો પત્ર પાઠવવામાં આવેલ છે અને તેમના કેન્દ્રો પર આનુષંગિક કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવેલ છે.

યુનિવર્સિટીની પ્રવેશ અને પરીક્ષાની કામગીરી સુચારુ રૂપે થાય તે માટે પ્રવેશ ઓગસ્ટ-2011 અન્વયે પ્રવેશ જહેરાત આપવામાં આવેલ, પ્રવેશ ફોર્મ ભરવા માટેનો સમયગાળો તા. 04/06/2011 થી 04/07/2011 નો રાખવામાં આવેલ.

BPP પાસ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ પ્રક્રિયા અંતર્ગત FY માં પ્રવેશ લેવા માટે ઓફર લેટર મોકલવામાં આવેલ. આ ઉપરાંત પ્રમોટી વિદ્યાર્થીઓને SY, TY તથા MA-II ના ઓફર લેટર મોકલવામાં આવેલ. આ ફોર્મ આપણી યુનિવર્સિટીની વેબસાઈટ પર પણ Up load કરવામાં આવેલ. જેથી વિદ્યાર્થીઓને આ ફોર્મ સરળતાથી વિના મૂલ્યે ઉપલબ્ધ થઈ શકે. અભ્યાસકેન્દ્રોને BPP પાસ પ્રમોટી તથા SY, TY અને MA-II ના વિદ્યાર્થીઓના ફોર્મ સ્વીકારવા સૂચના આપવામાં આવેલ છે.

આ ઉપરાંત પેટા કેન્દ્રોને તેમના વિદ્યાર્થીઓના પ્રવેશ ફોર્મ તેમના જિલ્લા કેન્દ્રો પર મોકલવાનું સમયપત્રક જિલ્લા કેન્દ્રોએ તથા જેલના કેન્દ્રોએ તેમના પ્રવેશ ફોર્મ યુનિવર્સિટી ખાતે મોકલવાનું સમયપત્રક જરૂરી સૂચનાઓ સાથે આપવામાં આવેલ

SATODL/RADIO Programmes

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી તેમજ IGNOU ના સંયુક્ત ઉપક્રમે રાષ્ટ્રની એકમાત્ર શૈક્ષણિક F.M.Channel “જ્ઞાનવાણી” પરથી દર મહિનાના ત્રીજા રવિવારે વિદ્યાર્થીઓના મૂંઝવતા પ્રશ્નોને ધ્યાને લઈ “Live-Phone-in” કાર્યક્રમ પ્રસારિત કરવામાં આવે છે.

આ કાર્યક્રમ અંતર્ગત તા. 20/02/2011 ના રોજ “ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી”ના પ્રોફેશનલ અને વોકેશનલ અભ્યાસક્રમો અને તેની સાંપ્રત ગુજરાતી વિદ્યાજગતમાં ઉપયોગિતાના વિષય પર વિષય તજજ્ઞશ્રી પંકજભાઈ શુક્લા (એડમીનીસ્ટ્રેટર, IHTM) અમદાવાદે તેમની અભિજ્ઞતાનો લાભ આપેલ. આ કાર્યક્રમનું સફળ સંચાલન યુનિવર્સિટીના પ્રા. હરદિપસિંહ ગોહિલ દ્વારા કરવામાં આવેલ.

તા. 19/06/2011 ના રોજ “NGO Management” ના વિષય પર યુનિવર્સિટીના કુલસચિવશ્રી પીયુષભાઈ શાહે વિષય સંપ્રિતતા અંગે તેમની તજજ્ઞતાનો લાભ આપ્યો હતો.

સ્વાધ્યાય વિભાગ

દૂરવર્તી શિક્ષણના પ્રવેશાર્થીઓને અભ્યાસમાં સફળતા મેળવવા માટે તેની સત્રાંત પરીક્ષામાં પાસ થવું

ફરજિયાત છે. તેમજ જે તે અભ્યાસક્રમ /પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરી જમા કરાવવા અને તેમાં પાસ થવું જરૂરી છે. આ માહિતી યુનિવર્સિટીના કેન્દ્રોના સંયોજકશ્રી અને વિદ્યાર્થીઓને હોવી જરૂરી છે. કારણ કે ઘણા વિદ્યાર્થીઓ સત્રાંત પરીક્ષાના ફોર્મ ભરી પરીક્ષામાં બેસે છે. પણ તેના સ્વાધ્યાયકાર્યો બાકી રહે છે. જ્યારે ફાઈનલ માર્કશીટ લેવાની હોય ત્યારે અભ્યાસક્રમના બે વર્ષ અથવા ત્રણ વર્ષના સ્વાધ્યાયકાર્યો એકસાથે તૈયાર કરી જમા કરાવે છે. તેથી હવે પરીક્ષા પહેલા વિદ્યાર્થીઓને સ્વાધ્યાયકાર્યો જમા કરાવવું ફરજિયાત રહેશે.

યુનિવર્સિટીમાં સ્વાધ્યાયકાર્યોની પદ્ધતિમાં વર્ષ-2008-09 થી એકેડેમીક પ્લાનીંગ બોર્ડની મંજૂરી થી ફેરબદલ થયેલ છે. જેની નોંધ દરેક પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યોના પહેલા પેજ પર દર્શાવવામાં આવેલ છે. તેમ છતાં વિદ્યાર્થીઓ નિયમાનુસાર સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવામાં ભૂલ કરે છે. B.D.P. - B.A./B.Com માં ઓગસ્ટ-2008 સુધીમાં જે વિદ્યાર્થીઓએ પ્રવેશ મેળવેલ તેના માટે પ્રથમવર્ષ, બીજુંવર્ષ, ત્રીજુંવર્ષ (ત્રણેવર્ષ)ના તમામ સ્વાધ્યાયકાર્યો જૂની પદ્ધતિ મુજબ દરેક પાઠ્યક્રમની ક્રેડિટ પ્રમાણે 3/2 સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાના હોય છે. માસ્ટર ડિગ્રીમાં (M.A.) ઓગસ્ટ-2007 સુધીમાં પ્રવેશ મેળવેલ વિદ્યાર્થીઓને પ્રથમવર્ષ, બીજુંવર્ષ (બન્નેવર્ષ) માં સ્વાધ્યાયકાર્યો જૂની પદ્ધતિ મુજબ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાના રહેશે. જે વિદ્યાર્થીઓ પાસે પોતાના જૂના સ્વાધ્યાયકાર્યો ન હોય, તે કેન્દ્ર પરથી અથવા ટપાલ દ્વારા યુનિવર્સિટીમાંથી મેળવી શકશે.

ઓગસ્ટ-2010 માં જે તે અભ્યાસકેન્દ્ર પર જે તે વિષયમાં વિદ્યાર્થીઓ પ્રવેશ મેળવેલ છે તેના સ્વાધ્યાયકાર્યોના ગુણ-ગ્રેડયાદી યુનિવર્સિટી ખાતે મંગાવવા માટે કેન્દ્ર સાથે પત્ર-વ્યવહાર કરેલ છે. જે ધ્યાને લઈ સંયોજકશ્રીઓને પરીક્ષા પહેલા સ્વાધ્યાયકાર્યના ગુણ મોકલવા નમ્ર વિનંતી છે. જે વિદ્યાર્થીઓના પોતાના અભ્યાસક્રમ/પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્ય નંબર-3(CMA) બાકી રહેલ હોય તે સ્વાધ્યાય તૈયાર કરી યુનિવર્સિટી ખાતે સ્વાધ્યાય વિભાગમાં ટપાલ દ્વારા મોકલી શકે છે.

પરીક્ષા વિભાગ

February 2011માં લેવાયેલ પરીક્ષાની પરીક્ષાલક્ષી કામગીરી પૂર્ણ થયા બાદ નીચે મુજબના પરિણામો જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.

1. BPP, B.A., B.Com, BLIS
2. Certificate Course (CMT, CALT, CCCD, CFN, CCC-BAOU)
3. Master Course (MSO, MGT, MSW, MHD, MEG)

બેચલરર્સ અને માસ્ટર ડિગ્રી કોર્સમાં જે વિદ્યાર્થીઓએ પૂરેપૂરી ક્રેડિટ પૂર્ણ કર્યા બાદ માર્કશીટ મેળવેલ વિદ્યાર્થીઓની યાદી મહામહિમ યુનિવર્સિટીના કુલાધિપતિશ્રીની મંજૂરી મળ્યા બાદ નીચે પ્રમાણે ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ આપવામાં આવેલ છે.

1. B.A. - 558 ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ
2. B.Com. - 099 ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ
3. MGT - 103 ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ
4. MSO - 203 ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ
5. MEG - 092 ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ
6. MHD - 067 ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ
7. MSW - 136 ડિગ્રી સર્ટીફિકેટ

યુનિવર્સિટીની યશગાથા

શીતલ ભગવાનજીભાઈ વ્યાસ એવા પ્રથમ ગ્રેજ્યુએટ કે જેઓ USA(અમેરિકા)માં સ્થાયી થયાં છે. આ યુનિવર્સિટીના B.A. અભ્યાસક્રમમાં જોડાઈ ડિગ્રી પ્રાપ્ત કરી. તેથી તેઓ યુનિવર્સિટીનો ખૂબ આભાર માને છે. મારી પાસે રેગ્યુલર શિક્ષણ પ્રાપ્ત કરવાની કોઈ તક ન હતી ત્યારે ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી દ્વારા ચાલતા દૂરવર્તી અભ્યાસક્રમ B.D.P.(B.A.) જોડાઈને મારી ઈચ્છા પૂરી કરી તે બદલ હું હંમેશા યુનિવર્સિટીનો ઋણી છું અને તેનો મને ખૂબ આનંદ અને ગર્વ પણ છે.

ગ્રંથાલય વિભાગ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી દ્વારા ચાલતા BLIS અભ્યાસક્રમ માટે Aug-11 ના સત્ર માટે તા.

01/08/2011 ના સંદેશ વર્તમાનપત્રમાં જાહેર આપવામાં આવેલ. પ્રવેશની છેલ્લી તા. 30/08/2011.

Aug-10 માં પ્રવેશ લીધેલ BLIS અભ્યાસક્રમના વિદ્યાર્થીઓ માટે 30 Aug-2011 થી પરીક્ષાનું આયોજન કરવામાં આવેલ.

BLIS અભ્યાસ કેન્દ્ર માટે નીચે મુજબના નવા ચાર કેન્દ્રને માન્યતા આપવામાં આવેલ.

ક્રમ	કેન્દ્ર	કેન્દ્ર કોડ
1.	શ્રી એમ.પી.શાહ કોર્મસ કોલેજ સુરેન્દ્રનગર-૩૬૦૫૭૮	2001
2.	શ્રી એમ.આર. દેસાઈ આર્ટ્સ એન્ડ શ્રી ઈ.ઈ. લહેર કોસાડીયા કોર્મસ કોલેજ ચીખલી - ૨૧	2201
3.	શ્રી સાર્વજનિક કેળવણી મંડળ, વિદ્યાસંકુલ, અરવિદ ભાગ પાસે, મહેસાણા.	1310
4.	નૂતન ભારતી, મુ.પો. મડાણા (ગઢ), જિલ્લો બનાસકાંઠા -૩૮૫૫૧૯	1001

પ્રાસંગિક :

સ્વાતંત્ર્ય દિનની ઉજવણી

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી અને આર. સી. ટેકનિકલના પટાંગણમાં ૬૪મા સ્વાતંત્ર્ય દિનની ઉજવણી આર. સી. ટેકનિકલના પ્રિન્સિપાલ દ્વારા રાષ્ટ્રધ્વજ લેહરાવીને કરવામાં આવી હતી.

રાષ્ટ્રપર્વના આ કાર્યક્રમમાં યુનિવર્સિટીના (ઈ.ચા) કુલસચિવશ્રી, પીયુષભાઈ શાહ, વ્યાખ્યાતાશ્રી, અધિકારીશ્રી, કર્મચારીઓ તેમજ આર. સી. ટેકનિકલના કર્મચારીઓ અને વિદ્યાર્થીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

આર. સી. ટેકનિકલના પ્રિન્સિપાલે પ્રાસંગિક વક્તવ્ય આપ્યું હતું. આર. સી. ટેકનિકલના એન. સી. સી.ના વિદ્યાર્થીઓની પરેડ બાદ આર. સી. ટેકનિકલના કર્મચારી અને વિદ્યાર્થીએ સ્વાતંત્ર્ય ગીતોનું ગાન કરવામાં આવ્યું હતું.

પ્રતિનિધિત્વ

વર્ધમાન મહાવીર મુક્ત વિશ્વવિદ્યાલય, કોટા (રાજસ્થાન) ખાતે તા. 7,9 March 2011 ના રોજ Challenges Before Open and Distance Learning Global Perspectives આંતરરાષ્ટ્રીય પરિસંવાદ યોજાય ગયો. જેમા આપણી યુનિવર્સિટી તરફથી ડૉ. કુસુમ શર્મા (વ્યા. હિન્દી), કુ. મીનાક્ષી ચૌહાણ (વ્યા. એજ્યુકેશન) એ ભાગ લીધેલ. જેમાં કુ. મીનાક્ષી ચૌહાણે 'Challenges Before Open and Distance Education' ના વિષય પર પોતાનો અભ્યાસ લેખ રજૂ કર્યો હતો.

અંબાજી ખાતે પરિભાષા વિશે પરિસંવાદ

તા. ૬ અને ૭ ઓગસ્ટ-૨૦૧૧ના રોજ રાજ્યના પ્રસિદ્ધ યાત્રાધામ અંબાજી ખાતે બે દિવસીય પરિસંવાદ યોજાઈ ગયો. સાહિત્યની કેટલીક પરિભાષાઓ અને ચાવીરૂપ સંજ્ઞાઓને કેન્દ્રમાં રાખીને યોજાયેલા આ પરિસંવાદમાં ગુજરાતના જાણીતા વિવેચકો અને એ દિશામાં આશાસ્પદ જણાતા નવા વિવેચકોને ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર દ્વારા આમંત્રિત કરવામાં આવ્યાં હતાં. જેમાં શ્રી ભરત ઠાકોર સહભાગી થયા હતા.

કેન્દ્ર વિષયક માહિતી

Ph.D થયા

(૧) ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી અભ્યાસ કેન્દ્ર નં. 2402, પલાસરના સંયોજક પ્રા ડી.કે ધનુલાએ શિક્ષણ ફેકલ્ટીમાં શારીરિક શિક્ષણ વિષયમાં “ગુજરાત રાજ્યની શારીરિક શિક્ષણ પ્રમાણપત્ર અભ્યાસક્રમમાં પસંદ થયેલ ભાઈઓની કૌશલ્ય સંબંધિત યોગ્યતા અને શરીરશાસ્ત્ર વિષયક પાસાઓ પર ઘટી અસરોનો અભ્યાસ” પ્રા. ડૉ. એન. જે. ચનિયારા, એચ. એલ કોલેજ ઓફ કોમર્સ અમદાવાદના માર્ગદર્શનમાં મહાનિબંધ હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી પાટણમાં રજૂ કરતાં યુનિવર્સિટીએ Ph.D પદવી એનાયત કરી.

(૨) ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી અભ્યાસ કેન્દ્ર નં. 1304, કડી ના સંયોજક પ્રા. પ્રવીણભાઈ બી.ચૌધરીએ શિક્ષણ ફેકલ્ટીમાં “શારીરિક શિક્ષણના યોગ્યેત્રે યૌગિક કસરત કાર્યક્રમની શરીરશાસ્ત્ર અને મનોવૈજ્ઞાનિક પાસાઓ પર ઘટી અસરો” પ્રા. ડૉ. એન. જે ચનિયારા, એચ. એલ કોલેજ ઓફ કોમર્સ અમદાવાદના માર્ગદર્શનમાં મહાનિબંધ હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી પાટણમાં રજૂ કરતાં યુનિવર્સિટીએ Ph.D પદવી એનાયત કરી.

સાબરમતી સેન્ટ્રલ જેલ, અમદાવાદ-કેન્દ્ર કોડ-૧૦૪

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીના કેન્દ્ર-કોડ-૧૦૪ માં જેલના કેદીઓએ અભ્યાસક્રમ બી.પી.પી(બેચલર પ્રીપેરેટી પ્રોગ્રામ)માં દરેક કાર્યાંકમાં કામના કેદીઓએ પ્રવેશ લીધેલ જેમાંથી ૫૦૦ જેટલા કેદી પરીક્ષાર્થીઓએ શનિવર-૧૭-૦૮-૨૦૧૧ના રોજ જેલમાં જ લેખીત પરીક્ષા આપી. આ પરીક્ષામાં મહિલા કેદીઓએ પણ પરીક્ષા આપેલ.

NINE GOLDEN RULES OF SUCCESS

1	Before you Speak	-	Listen
2	Before you Write	-	Think
3	Before you Spend	-	Earn
4	Before you Invest	-	Investigate
5	Before you Criticize	-	Wait
6	Before you Pray	-	Forgive
7	Before you Quit	-	Try
8	Before you Retire	-	Save
9	Before you Die	-	Give

The Bhagavad-Gita for the Present Generation.

As a matter of the fact mankind has expanded its ambit from Marsh to Moon. The world has become flat. The advancement of information and technology has changed the life of the man in several ways. Along with these advancements there are several issues which have threatened our existence in more than one way. The rising number of problems such as climate change, weapons of mass destruction and global terrorism have forced us to find such a solution which can sustain our development and harmonise our existence on the earth.

To find such unique solution our present Western intelligentsia has failed at more than several places. On the contrary one finds a kind of renaissance of ancient Indian thoughts in various Western fields as Perry Gorfinkly observes it,

"Its philosophies are being applied to mental and physical health therapies and to political and environmental reforms..."¹

The probable reason behind it is that India never felt that the world was a field of battle where men struggled for power, wealth and domination. Consequently, when one does not need to waste one's energy on problems of life on earth, exploiting nature and controlling the forces of the World, one begins to think of his/her life how to live perfectly in the spirit.

Bhagavad-Gita, the best ever book from the battle field is also known as *Gitopanishad*. It has been considered as the quintessence of Vedic knowledge and one of the most important Upanishads in Vedic literature. It is unique text which reflects the tone of the supreme personality itself. Lord Krishna informs Arjuna that this system of yoga, *Bhagavad-Gita*, was first bestowed to the Sun-God, and the Sun-God imparted it to Manu and Manu explained it to Ikshvaku, and in the way, by disciple succession one speaker after another, this yoga system has been coming down. In the course of time it has become extinct. Consequently, the supreme personality has to deliver it again, this time to Arjuna on the battle field of Kurukshetra.

Sri Krishna tells Arjuna that he is revealing such supreme secret to him because he is his friend and his devotee. Like wise, *Bhagavad-Gita* is a disquisition which is exclusively meant for the devotees of the Lord. Thus, the blessed treatise has bestowed several generations of mankind. Maggi Lidchi Grassi in her significant reinterpretation of *Bhagavad-Gita* observes

that,

"On that first day of battle, something touched the heart and mind of man, that has changed his (Arjuna's) destiny. Man is not through with wars. But what was given to earth on that day will not be taken back. Its light will grow and grow till men grow beyond themselves.

The Yoga of Dejection

The very title of *Bhagavad-Gita's* first chapter reveals significance of *Bhagavad-Gita* in the present time. The title the Yoga of Dejection in the time which has experienced severe economic depression, ruthless terrorist attacks and ever rising climate concerns remains more relevant than ever.

It is the magic of Lord Krishna which transmutes dejection into the Yoga for Arjuna. On the other hand mushrooming numbers of psychotherapeutic clinics reveals the emerging need of such Yoga that can transform dejection into the positive life force.

According to Lord Krishna the roots of all the evils lies in the access of love and hatred. That eventually turns into possessiveness and the attitude of 'mine' gives birth to unethical attachments. Where as the biased feeling of others inculcate the indecent state of mind.

The subtle reasons behind Arjuna's dejection and their cure is the main concern of this chapter. The chapter begins with Dhrutrastra's inquisitiveness and exact depiction of Sanjay regarding the happenings of the battle field. This depiction reveals that Duryodhan after envisaging the army arrangement in military formation by the Pandavas, approaches his teacher Guru Drona. He enumerates the military strength of Pandavas ('Theirs') with Kauravas ('mine'). Self-boastingly he evaluates the army of Pandavas as limited and considers his strength as invincible. Duryodhan considers the soldiers on his side as the best available in the world. His self-centred vision fails to see the greatest strength of 'Truth' which is not on his side.

On the other hand Arjuna after blowing his conch takes his bow and prepares to shoot but as he could not concentrate and asks Krishna to draw the chariot between the two armies. He is eager to

1. National Geographic, December, 2005, P. 94-95.

observe his contenders, who are desperate to fight. Lord Krishna leads him to the centre and asks him to behold the Kauravas assembled in the arena. On watching his friends and relatives in a fighting spirit against him Arjuna's limbs starts quivering, mouth becomes dry, his body starts trembling, skin is burning hair stands on its end and his mighty bow starts sleeping from his hand.

On finding his own relatives on the battle field, whose hearts have been over taken by greed, who can not see any sin in the crime of destroying the family tradition, Arjuna in his scholarly tone denies for taking arms against Kauravas. He prefers to be killed unresisting than to kill his own kinsmen. After such conversation he casts aside his bow and sat down on the chariot.

Here the sentimental attitude of Arjuna is juxtaposing the self-centred attitude of Duryodhan. But according to Lord Krishna both should be controlled. Arjuna also fails to identify that even though they are his relatives but they are not on the side of 'Truth', which is the ultimate factor that justifies whether anything is right or wrong, good or bad, 'their' or 'mine'. Lord Krishna tries to convey the message that for the betterment of the universe at the time of being on the side of 'truth' one should transcend all the relationships and attachments.

Hardeepsinh Gohil (Asst.Prof. English)

પ્રોગ્રામ એડવાઈઝર કમિટી (PAC) બેઠક

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટીમાં આગામી નવા પ્રવેશ સત્રથી શરૂ થવાના “ડિપ્લોમા ઈન સંસ્કૃત લેંગ્વેજ” (DSL) નવા અભ્યાસક્રમ માટે તૈયાર થયેલ માળખાની સમીક્ષા માટે સદર અભ્યાસક્રમની પ્રોગ્રામ એડવાઈઝર કમિટી (PAC) બેઠક તારીખ ૧૨/૦૭/૨૦૧૧ ના રોજ યોજાયેલ હતી. જેમાં તજજ્ઞશ્રીઓએ સુચિતિત ચર્ચા વિચારણા કરી. માળખામાં સુધારા વધારા કરેલ હતા તે મુજબ મટીરિયલ તૈયાર કરવાનું તજજ્ઞશ્રીઓએ સૂચન કરેલ. સદર અભ્યાસક્રમનું નવું માળખું નીચે મુજબ છે.

ક્રમ	અભ્યાસ કોડ	પાઠ્યક્રમનું નામ	વિભાગ
1.	DSL - 1	સંસ્કૃત ભાષા: સ્વરૂપ અને પરિચય	૧. પ્રશિષ્ટ સંસ્કૃત ભાષા : ભાષા અને પરિચય ૨. વૈદિક સંસ્કૃત ભાષા અને પરિચય
2.	DSL - 2	પ્રશિષ્ટ સંસ્કૃત સાહિત્યનો પરિચય	૧. પરપરાગત સાહિત્ય પરિચય ૨. નીતિ કથાઓ અને મનોરજક કથા સાહિત્ય
3.	DSL - 3	દર્શન સાહિત્ય, ધર્મશાસ્ત્ર અને વ્યાવહારિક વ્યાકરણ	૧. દર્શન અને ધર્મશાસ્ત્ર ૨. સંસ્કૃત વ્યાવહારિક વ્યાકરણ
4.	DSL - 4	સંસ્કૃત કાવ્ય વિવેચન અને ગુજરાતનું સંસ્કૃત સાહિત્યમા પ્રદાન	૧. સંસ્કૃત કાવ્ય વિવેચન અને સૌંદર્યશાસ્ત્ર ૨. ગુજરાતનું સંસ્કૃત સાહિત્યમા પ્રદાન

પ્રબુદ્ધન

International Conference on “ELEVATING LEARNING”

ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી,અમદાવાદ. ઓલ ઈન્ડિયા એસોશીયેશન ફોર એજ્યુકેશનલ રીસર્ચ, ગુજરાત ચેપ્ટર અને ભારતીય શિક્ષામંડળ ગુજરાત પ્રાંતના સહયોગથી તા.૦૩-૦૪ ડિસેમ્બર-૨૦૧૧ ના રોજ International Conference on “ELEVATING LEARNING” વિષય પર બે દિવસીય સેમિનાર એશિયા કેમ્પસ, ડ્રાઈવિંગ રોડ અમદાવાદ ખાતે યોજનાર છે જેમાં ભાગ લેવા ઈચ્છતા સૌ કોઈ ઓનલાઈન રજિસ્ટ્રેશન કરાવી શકે છે. www.prabuddhan.in

राष्ट्र भाषा हिन्दी : अन्तराष्ट्रीय महत्व

(आलेख)

भारत बहुभाषी राष्ट्र है। इस विस्तृत भू-भाग वाले राष्ट्र में भाषा के सर्वोच्च 'राष्ट्रभाषा' पद पर हिन्दी आसौन है इससे भाषा की श्रेष्ठता स्वयं सिद्ध है। कश्मीर से लेकर कन्याकुमारी तक कच्छ से लेकर ब्रह्मपुत्र तक लगभग ३०० भाषाएँ और बोलियाँ बोली जाती हैं किन्तु सांस्कृतिक दृष्टि से भारत एक ईकाई है। ऐसे बहु भाषा-भाषी विशाल देश में, विभिन्न राज्यों में विभिन्न धर्म और जाति के विभिन्न भाषा-भाषियों को एकता के सूत्र में बाँधने वाली भाषा 'हिन्दी' ही है। जब बंगला भाषी किसी मराठी या गुजराती भाषी से बात करना चाहेगा तो 'हिन्दी' सम्पर्क भाषा के रूप में होगी। इस विषय की चर्चा करते हुए सत्रहवीं शताब्दी में 'कुलजम सरुव' में महावत प्राणनाथ ने लिखा था कि, 'यही (हिन्दी, हिन्दुस्तानी) सबको आन्तरिक रूप में और बाह्यरूप में मिलाने वाली सम्पर्कभाषा है'। इस भाषा का प्रमुख गुण सृजनशीलता की अद्भुत क्षमता है, जिससे यह निरन्तर प्रवाहमान है इसका शब्द भंडार विशाल है, समायोजन की भी विशाल क्षमता है, अन्य भाषाओं के, संस्कृतियों के शब्दों को जिस अधिकार से अपना लेती है वह हिन्दी की संभावनाशीलता को प्रशस्त करती है। अपने इस लचीलेपन के गुण से विश्व की प्रायः समस्त प्रमुख भाषाओं के शब्दों को, तैवरों को, लयों को अपने में समेट कर अपने शब्द भंडार को व्यापक बना लिया है। इसकी विशेषता यह है कि दूसरी भाषा के शब्दों को अपने व्याकरण द्वारा अनुशासित करके उसका हिन्दीकरण कर लेती है। उर्दू, फारसी, अंग्रेजी, अरबी, रसियन, तुर्की, हिन्दी की शब्द संपदा में ऐसे समायोजित हो गए हैं मानो इसी भाषा परिवार के जन्मजात सदस्य हों।

देश की आजादी की लड़ाई में हिन्दी को सशक्त अस्त्र के रूप में स्वीकारा गया। साहित्यकार भारतेन्दु हरिश्चन्द्र एवं उनके सहयोगियों ने 'स्वतंत्रता हमारा जन्मसिद्ध अधिकार है' यह संदेश हिन्दी साहित्य के सृजन द्वारा जन-जन तक पहुँचाया था। समाज सुधारक दयानंद सरस्वती ने 'सांस्कृतिक पुनः जागरण' का मंत्र समग्र भारत में फुंका था। भारत के समस्त धर्मात्मियों की धर्मध्वजा को फहराने का कार्य हिन्दी भाषा ने ही किया है। स्वतंत्र राष्ट्र में जब 'राजभाषा' की समस्या आई तो हिन्दी भाषा को ही 'राजभाषा' घोषित किया गया। सभी राजनेताओं द्वारा १४ सितम्बर १९४९ को भारत के संविधान में प्रविष्ट १५ भारतीय भाषाओं में से हिन्दी को 'राष्ट्रभाषा' के लिए चुना, क्योंकि इसमें राष्ट्रभाषा बनने के लिए सारी विशेषताएँ विद्यमान थीं। 'राष्ट्रभाषा' वही भाषा होती है जो राष्ट्र के बहुसंख्यकों की भाषा हो, जिसका शब्द भण्डार समृद्ध हो, जिसका क्षेत्रीय व्यवहार व्यापक हो, जिसमें विकास की सारी सम्भावनाएँ विद्यमान हो, जिसकी अपनी वैज्ञानिक लिपि हो। हिन्दी के अंदर ये सारे गुण विद्यमान हैं इसीलिए पूर्व प्रधानमंत्री पं. जवाहरलाल नेहरू ने कहा था कि, 'एक राज्य से दूसरे राज्य को पत्रव्यवहार अथवा बोलचाल के लिए एक ही भाषा अपेक्षित है वह है 'हिन्दी'। वर्तमान में विश्व के विभिन्न देशों में रहने वाले प्रवासी भारतियों को एकता के पवित्र बंधन में बाँधने का काम 'राजभाषा' हिन्दी ही कर रही है। हिन्दी की यह व्यापकता और विशालता उसके अंतराष्ट्रीय महत्व को प्रगट करती है।

वर्तमान समय में आधुनिक प्रयोजनों के अनुरूप इंटरनेट से लेकर विश्व बाजार की अर्थव्यवस्था में जितनी स्थितियाँ सम्प्रेषण हमारे सामने उपस्थित हैं उन सभी क्षेत्रों में उपयोग के लिए हिन्दी में विशाल शब्द भंडार विकसित है। यह विश्व की दूसरी भाषा है यह बात विश्वस्तरीय भाषा सर्वेक्षणसे सामने आई है। प्राचीनकाल में हिन्दी के अंतराष्ट्रीय महत्व के कारण विभिन्न देशों के विद्वान, मनीषी, भाषाविद् हिन्दी के अध्ययन-अध्यापन में रुचि लेते रहे हैं। हिन्दी का प्रथम व्याकरण कई शताब्दी पूर्व लिखा गया जिसका तत्काल लैटन में और बाद में अंग्रेजी में अनुवाद हुआ। प्रवासी भारतियों के कारण हिन्दी पहले से फीजी, मॉरीशस, सूरीनाम और ट्रिनीडाड में प्रतिष्ठित थी। अब तक जो पाँच विश्व हिन्दी सम्मेलन हुए हैं उनमें से तीन (दो मॉरीशस और एक ट्रिनीडाड) विदेशों में संपन्न हुए। प्रथम विश्व हिन्दी सम्मेलन का नागपुर में उद्घाटन करते हुए श्रीमती इन्दिरा गांधी ने कहा था कि "हमारा देश बहुभाषी देश है। हमारे यहाँ अनेकता में एकता है। यह एक सर्वभाषा भारती है लेकिन मुझे आशा है कि भारत के लोग अधिक से अधिक हिन्दी सीखेंगे।" आज यह हिन्दी भारत की राष्ट्रभाषा ही नहीं बल्कि, विश्व में इसका स्थान दूसरा है। विश्व के शताधिक विश्व विद्यालयों में हिन्दी का पठन-पाठन किया जाता है।

सन् १९४७ में यूनेस्को की स्थापना के ठीक बाद महासभा के दूसरे सत्र में मेक्सिको नगर में भारत के प्रतिनिधियों द्वारा प्रस्तुत प्रस्ताव को सर्वसम्मति से मान लिया गया था। तब से हिन्दी यूनेस्को की अन्य स्वीकृत भाषाओं के साथ प्रयोग की जा रही है। यूनेस्को के संविधान में संशोधन तथा अन्य निर्णयों का हिन्दी में अनुवाद किया जाता है। विशेष प्रतिनिधिकी प्रार्थना पर किसी भी पत्र अथवा भाषण का अनुवाद भी यूनेस्को

की शासकीय भाषाओं में किया जाता है। सन् १९६७ ई. में 'यूनेस्को कूरियर' पत्रिका का हिंदी संस्करण भी प्रकाशित हुआ जिसमें अनेक सूचनाएँ/आलेख हैं। प्रथम विश्व हिंदी सम्मेलन के अवसर पर यूनेस्को के प्रतिनिधि श्रीअशर डिलियॉन ने शुभकामनाएँ भेंट करते हुए कहा:

“सबसे अधिक प्रयोग की जाने वाली भाषाओं में हिंदी का स्थान विश्व में तीसरा है। भारत में राष्ट्रीय भाषा की दृष्टि से हिंदी का स्थान सर्वोपरि है, दस से अधिक देशों में विद्यमान विभिन्न समुदाय भी हिंदी का प्रयोग करते हैं, इसमें साहित्य, ज्ञान, दर्शन, कविता, कला एवं विज्ञान का बहुत बड़ा भंडार है। निश्चित ही भविष्य में व्यापक जनभाषा बन सकेंगी। विश्वभाषा के रूप में भी ज्ञान एवं संस्कृति के आदान-प्रदान की दृष्टि से इसका विकास हो सकेगा।” इस प्रकार हिंदी अंतर्राष्ट्रीय जगत् में प्रतिष्ठित हुई और शीघ्र ही उसको संयुक्त राष्ट्र संघ (यू. एन. ओ) की भाषा के रूप में मान्यता मिलेगी। यहाँ यह उल्लेखनीय है कि भारत के दो पूर्व प्रधानमंत्री श्रीअटल बिहारी वाजपेयी तथा श्री पी. वी. नरसिंह राव महासभा की बैठक में क्रमशः ४ अक्टूबर, १९७७ तथा ४ अक्टूबर १९८८ को हिंदी में अपना अभिभाषण विदेश मंत्री के रूप में दे चुके हैं। अंतर्राष्ट्रीय मंच पर राजभाषा हिंदी को प्रतिष्ठित करने की दिशा में भारत सरकार की यह पहल प्रशंसनीय रही है। सांस्कृतिक संबंधपरिषद् नई दिल्ली के तत्वाधान में विदेशों के लिए “गंगनाचल” पत्रिका का प्रकाशन किया जाता है। संयुक्त राष्ट्रसंघ के अतिरिक्त अन्य अंतर्राष्ट्रीय मंचों पर हिंदी में अभिभाषण हुए हैं जिनमें कुछ उल्लेखनीय इस प्रकार हैं:

पूर्व प्रधानमंत्री श्री चंद्रशेखर	:	दशेस सम्मेलन में पूर्व
मानव संसाधन विकासमंत्री श्री अर्जुन सिंह	:	यूनेस्को की २६वीं महासभा
सांसद व केंद्रीयमंत्री श्री रामविलास पासवान	:	राष्ट्रमंडलीय संसदीय सम्मेलन
पूर्व राष्ट्रपति श्री शंकर दयाल सिंह	:	(३७वाँ) राष्ट्रमंडलीय संसदीय सम्मेलन

नागपुर में हुए प्रथम विश्व हिंदी सम्मेलन के अवसर पर काका कालेलकर और डॉ. कर्ण सिंह ने संयुक्त राष्ट्रसंघ में मान्यता दिलाने के संबंधमें अपने विचार व्यक्त किए। श्री दयानंदलाल वसंतराय (मॉरिशस) ने अंतर्राष्ट्रीय दृष्टि से हिंदी के महत्व को प्रतिपादित करते हुए यह प्रस्ताव अनुमोदन के लिए प्रस्तुत किया “भारत के अतिरिक्त हिंदी नेपाल में भी बोली-समझ जाती है। मॉरिशस, ट्रिनिडाड, फीजी, सूरीनाम की हिंदी भाषी जनता के अतिरिक्त विश्व के सभी देशों में बसे भारतीय अधिकांशतः हिंदी बोलते हैं। यह बहुत बड़ी संख्या है फिर भी संयुक्त राष्ट्रसंघ और उसकी संस्थाओं में हिंदी का प्रयोग न होना हमारी निर्बलता का सूचन है-भारत की निर्बलता का सूचन है। इसके लिए आवाज उठाने की आवश्यकता है। आवाज ही नहीं संघर्ष करने की आवश्यकता है और यह पहल भारत को करनी होगी। हम सब चाहते हैं कि हिंदी को संयुक्त राष्ट्रसंघ में स्थान मिले।”

उक्त प्रस्ताव का समर्थन डॉ. चेलीशेव (रूस), डॉ. लोडार तुर्स (जर्मन), प्रो. ओदोलन स्मेकल (चेकोस्लोवाकिया), श्री शंभुनाथ (त्रिनिडाड) आदि ने किया। गोष्ठी के अध्यक्ष डॉ. रामगुलाम (मॉरिशस) ने प्रस्ताव का जोरदार समर्थन किया। इसी प्रकार के प्रस्ताव द्वितीय, तृतीय, चतुर्थ एवं पंचम सम्मेलनों में भी पारित होते रहे। उक्त सभी सम्मेलनों में अंतर्राष्ट्रीय संगोष्ठियाँ भी आयोजित हुईं। नेताजी सुभाषचंद्र बोस ने दक्षिण-पूर्व एशिया में जब आजाद हिंद फौज की और उसकी सरकार की स्थापना की थी जिसका अधिकांश कार्य हिंदी में होता था। उत्तरी अमेरिका में, संयुक्त राज्य अमेरिका में उन विश्व विद्यालयों की संख्या सर्वाधिक है जहाँ विभिन्न पाठ्यक्रमों में हिंदी पढ़ाई जाती है। फीजी, सूरीनाम, मॉरिशस तथा मॉरिशस के अतिरिक्त यूरोप में हालैंड ऐसा देश है जहाँ भारतवासी लाखों की संख्या में है जो हिंदी के माध्यम से भारतवर्ष से जुड़े रहना चाहते हैं। जर्मनी और जापान के लोगो में भी भारतीय संस्कृति के प्रति आकर्षण होने से हिन्दी को विशेष महत्व देते हैं वहाँ से भारत में आकर अनेक शोधार्थी अपना शोधकार्य हिन्दी में कर रहे हैं। देश में अहिन्दी प्रदेशों में प्रस्थापित केंद्रीय हिन्दी संस्थान, आगरा केंद्रीय हिन्दी संस्थान हिन्दी प्रशिक्षणका प्रशंसनीय कार्य कर रहे हैं।

इस तरह भारत में ही नहीं अपितु विश्व में भी हिन्दी पठन-पाठन का कार्य तीव्र गति से होता रहा है, हो रहा है। हिन्दी रोजगार की भाषा बन चुकी है। कई विदेशी कंपनियाँ भारतीय भाषा हिन्दी में अपने ग्राहको के लिए कॉफी सेन्टर खोल रही हैं। सामान्यतः भारत में कहीं भी काम करने के लिए अंग्रेजी के साथ हिन्दी का ज्ञान होना आवश्यक हो गया है। हिन्दी अब काम-काज की, जन-मन की भाषा बन चुकी है। कई देशों में आकाशवाणी द्वारा हिन्दी के कार्यक्रम प्रसारित होते हैं जैसे सूरीनाम के रेडियो स्टेशन, इंग्लैंड में बी.बी.सी. की हिन्दी-सेवा, जर्मन की वायस ऑफ जर्मनी इसी तरह हिन्दी टी.वी. चैनलों का प्रसारण। विश्व के शताधिक विश्व विद्यालयों तथा शैक्षणिक केंद्रों में हिन्दी को

स्थान प्राप्त है। अनेक देशों से हिंदी की पत्र-पत्रिकाएँ प्रकाशित होती हैं जिनमें से ज्योति (त्रिनिडाड), ज्योमुखी (जापान), विश्व विवेक (सं.रा. अमेरिका), विश्व (प्रवासी), भारती (केनेडा), मॉरिशस मित्र, आर्य पत्रिका, आर्यवीर, नवजीवन (मॉरिशस), शांतदूत, जागृति, अनुराग, जय फीजी, फीजी संदेश (फीजी), सरस्वती, भारतीदय (सूरीनाम), आर्य-ज्योति (गयाना), ज्योति (त्रिनिडाड), हिंदी (द. अफ्रीका), बहाभूमि (बर्मा-म्यांमार), साहित्यलोक (नेपाल), अमरदोप, प्रवासिनी (इंग्लैंड), आदि।

भारत में जहाँ श्रीलालनप्रसाद व्यास के संपादन में 'विश्वहिंदी' पत्रिका प्रकाशित हुई वहीं विश्व में हिंदी का लेखा-जोखा 'विश्व हिंदी' (सं. हरिबाबू कंसल) प्रकाशित हुए हैं। अंतर्राष्ट्रीय मंच पर हिंदी पत्रिकाओं का निरंतर प्रकाशन उसके उज्वल भविष्य का संकेत देता है। इस क्षेत्र में शोधकार्य करने वाले विद्वानों में अग्रणी हैं - डॉ. मैकग्रगर, डॉ. स्नेल, डॉ. लीनर लुत्से, डॉ. स्मेकल, डॉ. तनाका आदि हैं।

वर्तमान समय कम्प्यूटर का है। हिंदी में विडला औद्योगिक तथा विज्ञान संस्थान पिलानी और डॉ. सी. एस. प्रोडक्टस ने पहला द्विभाषीय सॉफ्टवेयर 'सिद्धार्थ' नाम से निर्मित किया। पश्चात् आई.आई.टी. कानपुर ने हिंदी कम्प्यूटर सॉफ्टवेयर निकाला, इस तरह कई मौलिक रूप हिंदी में तैयार 'पोर्टल नेट' पर उपलब्ध हैं इसमें 'वेब दुनिया' तथा 'नेट जाल' का नाम प्रमुखता से आता है। हिंदी के कम्प्यूटर की-बोर्ड विस्तृत है। इसके लिए हिंदी ने अपने सभी स्तरों पर ध्वनि, वर्ण शब्द, वाक्य रचना, लिपि, वर्तनी को मानकीकृत किया है। कम्प्यूटरों के इंजीनियरों का मानना है कि, देवनागरी वर्णमाला का जो क्रम है वह केवल वैज्ञानिक ही नहीं बल्कि उसमें कम्प्यूटर के प्रोग्राम आसानी से सिद्ध होते हैं। स्थान और प्रयत्न की दृष्टि से जो वैज्ञानिक सहजता इस वर्णमाला में है उससे कम्प्यूटर को प्रेरणा मिलती है। फलस्वरूप हिंदी सॉफ्टवेयर के निर्माणमें विश्व की कंपनियों की उत्सुकता और तीव्र हुई है।

हिंदी का विश्व में प्रचार-प्रसार करने में, भूमंडलीय पहचान स्थापित करने में रेडियो, हिंदी टी.वी. चैनलों, कम्प्यूटर नेट के साथ-साथ हिंदी पत्र-पत्रिकाओं, हिंदी फिल्मों की भूमिका भी अहम है। हिंदी साहित्य का रूप विदेशी भाषा के साहित्य की तरह ही विकसित है। हिंदी साहित्य का इतिहास लगभग १००० वर्ष पुराना है और इस साहित्य के आधुनिक श्रेष्ठ ग्रंथों-कामायनी, गोदान, गवान आदि की अनुवाद विश्व की प्रमुख भाषाओं में हुए हैं। इसी प्रकार हिंदी सिनेमा की लोकप्रियता और व्यापकता से हिंदी का प्रचार-प्रसार देश की सीमाओं को लांघ गया है।

आने वाला समय जीवन, जगत और वायु कैसी होगी इसकी भविष्यवाणी नहीं की जा सकती, लेकिन हिंदी भाषा के स्वरूप के संबंधमें इतना अवश्य है कि, विश्व के प्रमुख देशों का भारत के साथ भाषा का संवाद सम्पर्क सहकारात्मक होगा और निश्चित ही हिंदी का वर्चस्व पूरे विश्व में होगा।

विश्व के लोगो का हिंदी के प्रति आकर्षण साम्राज्यवादी नीति की भाषा (अंग्रेजी जिसे आज भी विश्व में प्रथम स्थान पर माना जाता है) की तरह किसी लोभ, दबाव, या राजाश्रय का प्रतिफल नहीं अपितु स्वतःपूर्ण जाग्रत भावना का परिणाम है। अब भारतीय मनीषियों एवं राजनेताओं को "निज भाषा उन्नति अहै सब उन्नति को मूल।" को अपना लक्ष्य बनाना होगा, चाहे इसके लिए संघर्ष ही क्यों न करना पड़े, तभी सयुक्त राष्ट्रसंघ में हिंदी को स्थान प्राप्त होगा, और तभी हिंदी अंतर्राष्ट्रीय स्तर पर वर्चस्व स्थापित कर अपना स्वाभिमान पा सकेगी।

डॉ. कुसुम शर्मा (व्या.हिन्दी, डॉ. वा. आ. ओ. युनि.)

युनिवर्सिटी द्वारा बंध करवाभां आवेल अब्यासकेन्द्रो/प्रोशामकेन्द्रोनी यादी

क्रम	केन्द्र कोड	केन्द्रनाम	तारीख
1.	0202	श्री. एम. डी. कछोर आर्ट्स एन्ड कोमर्स कोलेज, वडिया	05/02/2011
2.	0409	पेडा छल्ला बाण कल्याण संघ विधानगर, आणंद	05/02/2011
3.	0531	श्री. छ. डी. एम. तथा श्री. ए. ए. एन. जे. कोबावाणा, गांधीनगर	05/02/2011
4.	0601	श्री. एम. पी. शाह कोमर्स कोलेज चार रस्ता, जामनगर	31/01/2011
5.	0708	देवमणी आर्ट्स एन्ड कोमर्स कोलेज, विसावदर	02/02/2011
6.	1614	दृष्टि इनिशिएशन लुणावाडा, पंचमहाल	02/02/2011

નવી માન્યતા પ્રાપ્ત થયેલ અભ્યાસ કેન્દ્રો/પ્રોગ્રામકેન્દ્રોની યાદી

ક્રમ	સેન્ટર કોડ	સેન્ટર નામ	કોર્ષ
1.	0308	પાલારા-ભુજ ખાસ જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
2.	0431	નડિયાદ જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
3.	0612	જામનગર જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
4.	0908	ગોધરા સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
5.	1021	પાલનપુર જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
6.	1023	નવસારી સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH,DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
7.	1112	ભરૂચ સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
8.	1220	ભાવનગર જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
9.	1331	મહેસાણા જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
10.	1439	રાજકોટ જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
11.	1440	મોરબી સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
12.	1523	રાજપીપળા સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
13.	1731	હિંમતનગર સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
14.	1732	મોડાસા સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
15.	1818	સુરત જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP, CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
16.	1904	પોરબંદર જિલ્લા જેલ	CCC-BAOU, BPP,CIC,B.A.,M.A.,B.Com., તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
17.	1441	ગોંડલ સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
18.	0219	અમરેલી સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
19.	1524	છોટાઉદેપુર સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
20.	2017	સુરેન્દ્રનગર સબ જેલ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ

21.	0907	મહિલા નગરાણા, ગુજ્જર ભારતી બી.એડ્. કોલેજ, દાહોદ	B.A., M.A., CCC-BAOU, CTBA
22.	1022	શ્રી મહારાજ ડિસ્કવરી સાર્વજનિક ડેવલપમેન્ટ ટ્રસ્ટ, ઘરાદ	BPP, B.A., CIC, CPCS, CCC-BAOU
23.	1111	જ્ઞાન સરિતા ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ, ભરૂચ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા, સર્ટીફિકેટ કોર્ષ CCC-BAOU
24.	2506	વનવાસી કલ્યાણ મંડળ, ઘરમપુર	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા, સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
25.	0175	ગુજરાત વિનયન અને વિજ્ઞાન કોલેજ, એલિસબીજ, અમદાવાદ	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા, સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
26.	1905	શ્રી વી. જે. મોઢા કોલેજ ઓફ આર્ટ. ટી. પોરબંદર	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
27.	0531	સ્વામી વિવેકાનંદ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ, વેડા	સ્નાતક, અનુસ્નાતક, ડિપ્લોમા (CTBA, CYS, CIN, DMCH, DVHW સિવાયના) તમામ સર્ટીફિકેટ કોર્ષ
28.	1615	ગુજરાત બાલ વિકાસ મંડળ-મોર, તા. મોરવા, જિ. પંચમહાલ	CCC-BAOU, BPP

સંપર્ક નંબર

યુનિવર્સિટીના વિદ્યાર્થીઓ અને કેન્દ્રના સંયોજકશ્રીઓ યુનિવર્સિટીના બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટના સભ્યોશ્રીઓ, જુદાં જુદાં વિભાગીયના વડાઓ અને કર્મચારીઓનો સીધો સંપર્ક કરી પોતાને મેળવવાની માહિતી મેળવી શકે તે માટે યુનિવર્સિટી દ્વારા આપવામાં આવેલ મોબાઈલ નંબરમાં ફેરફાર થયેલ છે જેની કેન્દ્ર સંયોજકશ્રીઓએ તથા વિદ્યાર્થીઓએ નોંધ લેવી.

બોર્ડ ઓફ મેનેજમેન્ટ મેમ્બર્સ	વોડાફોન નવો નંબર
શ્રી પરાગભાઈ નાઈક	9978408784
શ્રી લાલભાઈ વી. પટેલ	9978408785
શ્રી મહેન્દ્રભાઈ ચોટલીયા	9978408787
ડૉ. વિપુલભાઈ દેસાઈ	9978408788
શ્રી સુનીલભાઈ ત્રિવેદી	9978408789
શ્રી ઓધવજીભાઈ પટેલ	9978408790
ડૉ. ઘરમભાઈ કાંબલીયા	9978408791
ડૉ. શ્રદ્ધાબેન રાય	9978408792
ડૉ. મંદાબેન પરીખ	9978408793

યુનિવર્સિટીના અધિકારીઓ/કર્મચારીઓની યાદી

અધિકારીશ્રી/કર્મચારીનું નામ	રીલાયન્સ નંબર	વોડાફોન નવો
ડૉ. મનોજ સોની, કુલપતિશ્રી	9825140363	9825140363
શ્રી પીયુષ આર. શાહ, ઈ/ચા.કુલસચિવ	9375367003	9978408901
શ્રી આર. એમ. રાવલ, એકાઉન્ટસ ઓફિસર	9375360124	9978408902

અભિમુક્તા કાર્યક્રમની પ્રાર્થના

અભિમુક્તા કાર્યક્રમનું ઉદ્ઘોષન કરતા મા.કુલપતિશ્રી

જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શનમાં કેયોસ મશીન દ્વારા માહિતી મેળવતા
દ.યુ.યુ. સુરતના મા.કુલપતિશ્રી પ્રજ્ઞપતિ સાહેબ

અભિમુક્તા કાર્યક્રમ મહેસાણા

જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શન સુરત

જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શનની મુલાકાત લેતા ઉચ્ચ શિક્ષણ કમિશનર
મા.જયંતિ રવિ અને પૂર્વ મા.કુલપતિશ્રી એ.કે.સિંઘ

બી.એડ. પ્રોગ્રામ ઈન્ચાર્જશ્રીઓનો સેમિનાર

જ્ઞાનશક્તિ પ્રદર્શન સુરત

અધિકારીશ્રી/કર્મચારીનું નામ	રીલાયન્સ નંબર	વોડ્રોન નવો
ડૉ. પવલભાઈ પંડ્યા, વ્યાખ્યાતા : કોમર્સ/મેનેજમેન્ટ	9375367016	9978408903
શ્રી નરેશભાઈ સી. પટેલ, કચેરી અધિકાર	9375367008	9978408799
ડૉ. ઉર્વીશ્વર ત્રિવેદી, સલાહકાર, (ઈ/ચા.પ્રાદેશિક કેન્દ્ર-રાજકોટ)	9375367032	9978408904
પ્રો. ધરમેન્દ્ર ભકરાણીયા, ઈન્ચાર્જ પ્રાદેશિક નિયામક-કચ્છ	--	9978408905
શ્રી ભાવિનભાઈ એમ. ત્રિવેદી, મદદનીશ કુલસચિવ (પરીષા)	9375321418	9978408906
શ્રી પવલભાઈ બેકર, કોમ્પ્યુટર ઓપરેટર	9375321419	9978408907
શ્રીમતી ગીતાબેન પરીખ, કોમ્પ્યુટર ઓપરેટર	9375321421	9978408908
શ્રી એ. આર. રાઠોડ, પુન-કમ-ગ્રાઈવર	9375367028	9978408909
શ્રી બી. જી. બલભટ્ટ, પુન-કમ-ગ્રાઈવર	9375367029	9978408910
શ્રીમતી ચેતનાબેન એન. શાહ, લાયબેરીયન	9375367025	9978408911
ડૉ. કુસુમબેન બી. શર્મા, વ્યાખ્યાતા : હિન્દી	9375367004	9978408912
ડૉ. હેતલબેન બી. પંડ્યા, વ્યાખ્યાતા : અર્થશાસ્ત્ર	9375367012	9978408913
શ્રીમતી જયશ્રીબેન એન. ગુર્જર, વ્યાખ્યાતા : એજ્યુકેશન	9375367013	9978408914
કુ. મિનાશીબેન બી. ચૌહાણ, વ્યાખ્યાતા : એજ્યુકેશન	9375367015	9978408915
ડૉ. મીનાબેન આઈ. રાજપુત, વ્યાખ્યાતા : એજ્યુકેશન	9375367024	9978408916
શ્રી હરદિપસિંહ આર. ગોહીલ, વ્યાખ્યાતા : અંગ્રેજી	9375367006	9978408917
શ્રી એમ. વા. સોની, કલાર્ક-ટાઈપીસ્ટ	9375367002	9978408918
શ્રી પ્રવિણભાઈ ખુમાણ, સ્ટેનો ગ્રાફર ગ્રેડ-૨ ગુજરાતી	9373687019	9978408919
શ્રી ઉમેદભાઈ ધાધલ, સલાહકાર	9375367005	9978408920
શ્રી ગોપાલ સાવલિયા, કલાર્ક	9375367026	9978408921
શ્રી ભરતજી ઠાકોર, સલાહકાર	9375367021	9978408922
શ્રી એચ. એમ. પંડ્યા, સિ. કલાર્ક	--	9978408923
શ્રી એલ. એન. નાઈ, સલાહકાર (ગોડાઉન)	9375367030	9978408924
શ્રી અભિષેકભાઈ પંડ્યા, કલાર્ક	9375321422	9978408925
પ્રો. લક્ષ્મીચંદ્ર રેવડીયાળા, ઈન્ચાર્જ પ્રાદેશિક નિયામક-પાટણ	9375367014	9978408926
શ્રી ડી. વા. જાની, સીવીલ સુપરવાઈઝર	9375367027	9978408927
શ્રી એમ. એન. દેતાણી, ટાઈપીસ્ટ (ગુજરાતી)	--	9978408928
શ્રી નરેન્દ્રભાઈ શાહ (મદદનીશ હિસાબી અધિકારી)	--	9978408928

જ્ઞાનગંગા સંદર્ભે નમ્ર નિવેદન

પરિવર્તન એ એક સતત પ્રક્રિયા છે. પરિવર્તન માટે અમે આતુર છીએ. આપના અભિપ્રાય માટે આપના પ્રતિભાવ માટે..... આપના પ્રતિભાવથી જ અમે જ્ઞાનગંગા મુખપત્રમાં પ્રકાશિત માહિતીમાં અને રજૂઆતમાં પરિવર્તન લાવી શકીશું. કેન્દ્ર સંયોજકશ્રીએ દૂરવર્તી શિક્ષણના વિદ્યાર્થી માટે કરેલ કામગીરી કે મેળવેલ સિદ્ધિ જ્ઞાનગંગાના સંયોજકને મોકલવી જેથી કરીને સૌના સહકારથી મુખપત્રને વધુ માહિતીસભર બનાવી શકાય.

સમાચારો નીચે મુજબના સરનામે મોકલવા સંયોજકશ્રી

શ્રીમતી ચેતના શાહ, ગ્રંથપાલ,
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી, આર. સી.
ટેકનિકલ ઈન્સ્ટિટ્યુટ કેમ્પસ, ગુજરાત હાઈકોર્ટ સામે,
સરખેજ - ગાંધીનગર હાઈવે, સોલા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૬૦

તંત્રી પ્રકાશક : પીયૂષ શાહ, કુલસચિવશ્રી (ઈ.ચા)
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી,
આર. સી. ટેકનિકલ ઈન્સ્ટિટ્યુટ કેમ્પસ,
ગુજરાત હાઈકોર્ટ સામે,
સરખેજ - ગાંધીનગર હાઈવે,
સોલા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૬૦

સંપાદક : ચેતના શાહ, કુસુમ શર્મા, ભરત ઠાકોર
કોમ્પ્યુટર સેટિંગ અને ડિઝાઈન : ગીતા પરીખ

To,

BOOK POST

STAMP

કુલસચિવ
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી,
આર. સી. ટેકનિકલ ઈન્સ્ટિટ્યુટ કેમ્પસ,
ગુજરાત હાઈકોર્ટ સામે, સરખેજ - ગાંધીનગર હાઈવે,
સોલા, અમદાવાદ-૩૮૦૦૬૦, (ગુજરાત)
ઈ-મેઈલ : feedback@baou.org,
વેબસાઈટ : www.baou.edu.in